

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Katedra věd o výchově

Volnočasové aktivity v Jednotě bratrské v Mladé Boleslavi a jejich vliv na mládež

Bakalářská práce

Autor práce: Kateřina Pokorná

Vedoucí práce: prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.

2019

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2018/2019

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Pokorná**
Osobní číslo: **H17260**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Téma práce: **Volnočasové aktivity v Jednotě bratrské a jejich vliv na mládež.**
Zadávající katedra: **Katedra věd o výchově**

Zásady pro vypracování

Sbor Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi nabízí mnoho volnočasových aktivit jak pro nejmenší děti, tak i mladistvé. Cílem bakalářské práce bude popsat jaké aktivity Jednota bratrská nabízí dětem a mladistvým a jak na ně působí. Budou mě zajímat zejména volnočasové aktivity a jejich vliv na děti. Jakým způsobem se děti skrze výuku Jednoty učí vidění světa. Jaké dostávají úkoly či na jaké otázky děti odpovídají. Bakalářská práce by se skládala ze dvou částí. V první části bych stručně popsala působení Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi, dále bych se zaměřila na volnočasové aktivity, které jsou dětem nabízeny ve Sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi. Zajímalo by mě, kolik dětí do sboru dochází, v jaké jsou věkové kategorii, jakých aktivit se účastní a proč, jak jsou s nimi spokojené, zdali navštěvují jiné zájmové kroužky či dochází do jiných institucí. Soustředila bych se na to, jaké metody jsou při práci s dětmi užívány, kdo vede zájmové aktivity a v jakém prostředí probíhají. Ve druhé části bych se věnovala výzkumu ve sboru, kde bych se účastnila vybraných aktivit a pozorovala jejich průběh. Cílem výzkumu bude zjistit jaký má výchova ve sboru vliv na postoje dětí a mládeže.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- HÁJEK, Bedřich. Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. Pedagogické ovlivňování volného času. současné trendy. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1.
- HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.
- HOFBAUER, Břetislav. Děti, mládež a volný čas. Vyd. 1. Praha: Portál, 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927
- MOLNÁR, Amedeo. Boleslavští bratři. 1. vydání. Praha: Komenského evangelická fakulta bohoslovecká, 1952. 291 stran. Spisy Komenského evangelické fakulty bohoslovecké. Ř. A; svazek 21.
- PÁVKOVÁ, Jiřina. Pedagogika volného času. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014. ISBN 978-80-7290-666-6.
- ŘÍČAN, Rudolf a Molnár, Amedeo. Dějiny Jednoty bratrské. Vydání první. Praha: Kalich, 1957. 518 stran.
- SPOUSTA, Vladimír. Teoretické základy výchovy ve volném čase: Úvod do studia pedagogiky volného času. Brno: Vydavatelství Masarykovy univerzity, 1994.
- VÁŽANSKÝ, Mojmír a Vladimír SMÉKAL. Základy pedagogiky volného času. Brno: Paido, 1995. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-901737-9-9

Vedoucí bakalářské práce: **prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.**
Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2019**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2020**

L.S.

Liří Kubeš, Ph.D.
děkan

Ing. Jaroslav Myslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 29. listopadu 2019

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 13. srpna 2020

.....

Kateřina Pokorná

Děkuji vedoucímu bakalářské práce prof. PhDr. Karlu Rýdlovi, CSc za trpělivost, ochotu, cenné rady, připomínky a metodické vedení práce. Dále chci poděkovat celé své rodině za podporu ve studiu.

ANOTACE

Název: Volnočasové aktivity v Jednotě bratrské v Mladé Boleslavi a jejich vliv na mládež

Cílem bakalářské práce je popsat volnočasové aktivity pro děti a mládež v Jednotě bratrské. Konkrétně ve sboru v Mladé Boleslavi. Práce je zaměřena na volnočasové aktivity, převážně na pravidelné kluby. V první části definuje volný čas, faktory, které jej ovlivňují a jeho funkce. Další část je zaměřena na historii jednoty bratrské, zabývá se volnočasovými aktivitami mladoboleslavského sboru. Dále také popisuje možnosti dalšího trávení volného času v Mladé Boleslavi. Praktická část se věnuje popisu průběhu vybraných aktivit.

Klíčová slova: Jednota bratrská, mládež, volnočasové aktivity, Mladá Boleslav, volný čas

ANNOTATION

Title:

Leisure activities in the Unity of Brethren in Mladá Boleslav and their impact on youth

The aim of the bachelor thesis is to describe leisure activities for children and youth in the Unity of Brethren. Specifically in the church in Mladá Boleslav. The thesis is focused on leisure activities, mainly on regular clubs. The first part defines leisure time, the factors that affect it and its functions. The next part is focused on the history of fraternal unity, it deals with leisure activities of the Mladá Boleslav congregation. It also describes the possibilities of further leisure time in Mladá Boleslav. The practical part is devoted to the description of the course of selected activities.

Key words: Unity of Brethren, youth, leisure activities, Mladá Boleslav, free time, children

Obsah

Obsah	8
Úvod.....	10
1. Volný čas.....	11
1.1. Definice volného času	11
1.2. Funkce volného času	13
1.3. Faktory ovlivňující trávení volného času	14
1.4. Výchova ve volném čase	15
1.4.1. Základní pojmy výchovy ve volném čase.....	16
1.4.2. Funkce výchovy ve volném čase.....	17
2. Volnočasové aktivity ve sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi	20
2.1. Historie jednoty bratrské	20
2.2. Volný čas a Jednota bratrská	25
2.2.1. Období po roce 1989	26
2.3. Sbor v Mladé Boleslavi a jeho aktivity	27
2.3.1. Volnočasové Aktivity.....	28
2.3.2. Pravidelné kluby.....	29
2.4. Další možnosti trávení volného času v Mladé Boleslavi.....	30
2.4.1. Dům dětí a mládeže.....	31
2.4.2. Základní umělecká škola.....	31
2.4.3. Nízkoprahový klub Činžák	32
2.4.4. Skaut.....	32
2.4.5. Sportovní organizace.....	33
2.4.6. Shrnutí.....	35

3. Praktická část	36
3.1. Úvod do výzkumu	36
3.2. Klub Klubko	36
3.3. Klub Tim	39
3.4. Klub Suchý zip	42
3.5. Rozloučení se školním rokem	44
3.6. Závěr praktické části.....	44
Závěr	46
Seznam použitých zdrojů	48
Bibliografie	48

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá tématem volnočasových aktivit v Jednotě bratské. Práce obsahuje jak teoretickou, tak praktickou část. V teoretické části se zabývám jak teorií volného času, tak historií Jednoty bratské. Praktická část se zabývá výzkumem volnočasových aktivit ve sboru v Mladé Boleslavi. Hlavními prameny, ze kterých jsem čerpala, byly odborné publikace a zúčastněné pozorování. Hlavní výzkumnou otázkou této práce je: „*Jaký vliv má výuka volnočasových aktivit na děti a mládež*“.

V první části práce definuji pojem volný čas, jeho hlavní funkce a faktory, které jej ovlivňují. Jelikož je má práce věnovaná volnočasovým aktivitám pro mladistvé také věnuji podkapitolu o výchově ve volném čase. Ve druhé kapitole se budu věnovat historii Jednoty bratské. Stručně shrnu historii této církve od jejího vzniku do dnešní podoby. Tato církev má dlouholetou tradici, během své existence si prošla řadou změn. Nejdříve byla pronásledována, přijata do společnosti nakonec ji potkalo vyhnání ze země a opětovný návrat do vlasti. Dnes tato církev nabízí mnoho aktivit pro všechny věkové kategorie. Při sborech fungují rodinná centra, kluby, ale i mateřské, základní a střední školy. Ve své práci se zaměřuji na volnočasové aktivity pro děti a mládež ve sboru v Mladé Boleslavi. Popisuji, jak se vyvíjela nabídka volnočasových aktivit pro děti a mládež v Mladoboleslavském sboru. Jaká je současná nabídka pravidelných klubů a jednorázových aktivit. Dále uvedu nabídku dalších institucí v Mladé Boleslavi, kde mohou děti plnohodnotně trávit volný čas. Bude se jednat o Dům dětí a mládeže, základní uměleckou školu, skaut a různé sportovní organizace.

V praktické části popisuji průběh vybraných volnočasových aktivit. Soustředím se především na to, jaká je náplň aktivit, v jakém prostředí probíhají. V závěru praktické části shrnuji výsledky mého výzkumu.

1. Volný čas

Volný čas je součástí našeho každodenního života, má v něm nezastupitelné místo. Ne vždy tomu tak ale bylo a volný čas byl výsadou, kterou si mnoho lidí nemohlo dovolit. V dnešní době mi připadá, že máme tolik volného času a mnohdy nevíme, co s ním. Jak jsme ale z doby, kdy byl volný čas vzácností dospěli do doby, kdy je ho přebytek? Pojem volného času vznikl jako vymezení „volna vůči pracovní době“, kdy bylo nutné postupně snižovat pracovní dobu tak, aby lidé měli volno na odpočinek.¹ V první polovině 19. století měla průměrná pracovní doba 12–14 hodin. Kolem roku 1900 převládal ještě 60hodinový pracovní týden, ve 30. letech 20. století bylo požadováno jeho snížení na 40 hodin. Tyto snahy byly přerušeny druhou světovou válkou a opět se objevily v 50. letech. V následujících desetiletích byl započat přechod k pětidennímu pracovnímu týdnu. Zkracování pracovní doby dospělých, mládeže a dětí umožnilo přeměnu významné části jejich života z času nutnosti a podřízenosti v čas vlastní volby a dobrovolné účasti.²

1.1. Definice volného času

Otázka volného času je tématem mnoha vědních disciplín, má tedy interdisciplinární charakter. Studuje jej pedagogika, psychologie, sociologie, ekonomie a další obory. V české i světové literatuře nalezneme mnoho autorů, kteří se tématem volného času zabývají. Z českých autorů je to například Břetislav Hofbauer, který volný čas definuje jako čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště pak z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Je to činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.³ Podle Veselé *„Volný čas představuje sumu činností, kterým se jednotlivec věnuje podle vlastní libovůle, aby si odpočinul, rozvíjel svou účast ve společenském životě, svou informovanost vzděláním poté, co se uvolnil od pracovních, rodinných a společenských*

¹ KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3. str. 23.

² HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5. str.24-25.

³ Tamtéž str. 13.

povinností, závazků.“⁴ Němec a další autoři (například Faltýsková) volný čas popisují jako „čas, v němž člověk svobodně volí a dělá činnosti, které mu přinášejí radost, potěšení, zábavu, odpočinek, které obnovují a rozvíjejí jeho tělesné a duševní schopnosti, popř. i tvůrčí schopnosti.“⁵ Francouzský sociolog Jofree Dumazedier vymezil volný čas jako soubor činností, kterým se člověk oddává podle své vůle pro odpočinek nebo zábavu, rozvoj své informovanosti, osobnosti, svobodné tvůrčí schopnosti po splnění svých závazků.⁶ Emília Kratochvílová volný čas chápe jako čas volnosti a svobody, který má jednotlivec mimo svých, pracovních, studijních či jiných povinností na sebevyjádření a seberealizaci podle vlastních potřeb a zájmů.⁷ Každý z autorů na volný čas nahlíží jinak, ale definice jsou vesměs stejné, vyplývá z nich, že člověk ve svém volnu dělá činnosti ze svobodného rozhodnutí a vybírá takové, jenž mu přináší uspokojení, radost či intelektuální rozvoj.

Kaplánek při definování volného času rozlišuje dvě pojetí, a to pozitivní a negativní. Negativní pojetí vychází z vymezení volného času vůči pracovní době (mám volno od práce). Pozitivní se pokouší vymezit volný čas na základě jeho vlastní kvality, tedy jako čas, s nímž může jedinec svobodně nakládat (mám volno pro sebe, pro svoje záliby, pro druhé atd.).⁸ Dále můžeme rozlišovat volný čas v širším a užším smyslu. Volný čas v širším smyslu představuje veškerý čas odehrávající se mimo pracovní dobu. Zahrnuje jídlo, spánek, hygienu cestu do práce a z práce atd. Volný čas v užším smyslu v sobě nezahrnuje časové úseky spojené s prací jako např. cestu do práce a z práce, spánek nebo jiný nutný odpočinek. Nepatří do něj také činnosti, které jsou pevně zakotveny v osobním denním programu jednotlivce.⁹ Německý pedagog volného času Wolfgang Nahrstedt vychází z rozdělení času na čas spánku a čas bdělosti. Čas bdělosti dále dělí na pracovní dobu a volný čas. U volného času ještě rozlišuje čas polovolný a vlastní volný čas. Polovolný čas představuje čas pro nezbytné věci mimo zaměstnání.

⁴ VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006 str. 108.

⁵ NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. str. 17.

⁶ VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. str.117.

⁷ KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování a pedagogické teorii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. str. 20.

⁸ KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. str. 24.

⁹ Tamtéž str. 25.

Vlastní volný čas je charakterizován jako individuálně volně disponovatelný čas tzn. čas se kterým individuálně nakládáme a užíváme jej podle svých přání a zálib.¹⁰

1.2. Funkce volného času

Funkce volného času bývají často popisovány z různých úhlů pohledu. Někteří autoři popisují jen několik základních funkcí jako například Hofbauer či více funkcí jako Opaschowski. Hofbauer jako hlavní funkce volného času uvádí odpočinek, zábavu a rozvoj osobnosti. Odpočinek slouží především k načerpání sil po pracovním výkonu, práci či škole. Zábava také dopomáhá k regeneraci sil, ale duševních. Svou osobnost jedinec může rozvíjet zapojením se do kulturních, kreativních či sociálních aktivit.¹¹

Další autoři uvádějí různé funkce volného času. Roger Sue uvádí funkci psychosociologickou kam řadí zábavu, uvolnění a rozvoj jedince. Dále funkci sociální, do které zahrnuje socializaci jedince v různých sociálních prostředích včetně rodiny a příslušnost k některé sociální skupině. Další je terapeutická funkce, kam patří péče o zdraví, zdravý životní styl a smyslový rozvoj. Jako poslední uvádí ekonomickou funkci. Ekonomická funkce zdůrazňuje hospodářský význam volného času jak pro jednotlivce, tak pro celou společnost oproti pojetím ze začátku 20. století, kdy byl volný čas pokládán za promarněný a neproduktivní.¹²

Ke složitějšímu a podrobnějšímu vymezení se uchyluje Opaschowski. Za hlavní funkce volného času považuje:

- Rekreaci – zotavení a uvolnění, upevnění zdraví, načerpání nových fyzických a psychických sil, zajištění spánku a odpočinku;
- Kompenzaci – rozptýlení, povyražení, zábavu, obveselení, psychickou úlevu, kompenzaci jednostranné zátěže;
- Edukaci – potřeba poznávání, učení se, touha dovídat se nové informace;
- Kontemplaci – oddych, odpočinek, klid, sebereflexe, zamyšlení se nad svým životem, rozjímání sama nad sebou, hledání vlastní identity

¹⁰ KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti - čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. str. 25-26.

¹¹ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. str.13.

¹² Tamtéž str. 14.

- Komunikaci – posilování sociálních vztahů a celkové soudržnosti, vyhledávání nových sociálních vztahů, trávení času s přáteli;
- Participaci – spoluúčast na volnočasových aktivitách, angažovanost, spolurozhodování se;
- Integraci – ve smyslu skupinových činností, podporuje sounáležitost, potřebu kolektivního vztahu, potřebu uznání, toleranci a důvěru;
- Enkulturu – kreativní sebe rozvíjení, projev vlastní činnosti a zúčastnění se v oblasti kulturního života, uspokojuje touhu po uplatnění se ve společnosti, po růstu osobnosti z hlediska schopností a dovedností.¹³

Jiné rozdělení nabízí Kratochvílová, která ve své publikaci dělí funkce z hlediska aktuálních potřeb. První funkce je zdravotnicko-hygienická, která je zaměřená na správné rozložení volného času, kde je důležité, mít během dne volný čas na odpočinek uvolnění a rekreaci. Druhá funkce se nazývá seberealizační a slouží k uspokojování a rozvíjení vlastních potřeb, zájmů, individuálních předpokladů, nadání v zájmových aktivitách. Třetí funkce je formativně výchovná a ta vyjadřuje možnosti vlivu podmínek volného času na formování osobnosti, jejích potřeb, charakteru, mravních vlastností a pozitivního vztahu k hodnotám. Čtvrtá funkce je socializační (společenská). Tato funkce představuje vytváření podmínek k navazování sociálních kontaktů a vztahů, jak ve vrstevnických skupinách, tak i v širší společnosti. Poslední je preventivní funkce, která sestává z pestré nabídky na přínosné trávení volného času, které napomáhají předcházet vzniku a rozvoji sociálně patologických jevů.¹⁴

1.3. Faktory ovlivňující trávení volného času

Když se řekne volný čas, každý bude mít jistě jinou představu a preference, jak jej trávit. Tato dvě slova v nás vyvolávají mnoho různých pocitů, příjemných i nepříjemných. Někdo si volný čas spojí s možností, dělat co jej baví, rozvíjí, uspokojuje a naplňuje. Jiný, jej může vnímat negativně neboť neví jakým činnostem se má věnovat nebo ho má nedostatek. Bohužel mnohdy nezáleží jen na našich zájmech, ale je zde mnoho dalších faktorů, které ovlivňují trávení volného času.

¹³JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). str. 25.

¹⁴KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučovania v pedagogickej teórii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. str. 87-88.

Veselá uvádí tyto faktory: pohlaví, věk, zdravotní stav, rodinný stav, povolání, vzdělání, bydliště, materiální zajištění, roční období, hodnotová orientace člověka, rodinné klima a celková úroveň člověka a společnosti.

Podle toho, jak trávíme volný čas vymezuje Veselá typologii člověka:

- Člověk konzumně orientovaný
- Člověk sociálně orientovaný
- Člověk esteticky orientovaný
- Člověk teoreticky orientovaný
- Člověk sportovně orientovaný
- Člověk bez zájmů = nudící se člověk¹⁵

1.4. Výchova ve volném čase

Jelikož se má práce zaměřuje na volnočasové aktivity dětí a mladistvých, věnuji následující kapitole těmto skupinám. Nejdříve uvedu základní pojmy související s výchovou ve volném čase a poté uvedu základní funkce výchovy ve volném čase.

Je pochopitelné, že mezi volným časem dětí a dospělých je velký rozdíl. Liší se rozsahem, kdy děti mají více volného času než dospělí. Nemají tolik povinností a ve škole stráví méně času než jejich rodiče v práci. Existují však i děti, které mají nedostatek volného času. Tyto děti jsou například vytíženy kroužky nebo mají jiné povinnosti jako péče o mladší sourozence, pomoc v domácnosti atd. Vyskytnou se zde však i jedinci, kteří mají nadbytek volného času a neumí jej plně využít. Dalším rozdílem je obsah volného času. U dětí a mládeže jsou aktivity rozmanitější, mají pestřejší nabídku možností, jak trávit volný čas. Odlišná je také míra samostatnosti a závislosti. Na rozdíl od dětí, dospělí jsou samostatní a nepotřebují dohled. Samozřejmě záleží na věku, vyspělosti dítěte a na rodinném prostředí, některé děti jsou samostatnější, jiné potřebují vedení a dohled.¹⁶ Specifickou zvláštností volného času dětí a mládeže je to, že z výchovných důvodů je žádoucí jeho pedagogické ovlivňování. Je to z toho důvodu, že děti nemají dostatek zkušeností, neorientují se v nabídce aktivit

¹⁵ VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. str.117

¹⁶ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. str. 66

a potřebují vedení. Důležité je, aby vedení bylo nenásilné, nabízené aktivity přitažlivé, pestré a účast dobrovolná.¹⁷

1.4.1. Základní pojmy výchovy ve volném čase

Mimotřídní výchova – Jedná se o aktivity organizované školou mimo rámec školního vyučování. Jsou to například besídky, sport a hry, školní soutěže nebo výlety.¹⁸

Mimoškolní výchova – Představuje výchovné působení jiných institucí než škol. Zpravidla jsou to domovy dětí a mládeže, střediska volného času, sdružení dětí a mládeže a další subjekty.¹⁹

Výchova mimo vyučování – Na výchově mimo vyučování se podílí rodina, škola, volnočasová zařízení, některé další subjekty a jiné společenské vlivy. Pávková pojmem výchova mimo vyučování rozumí takovou výchovu, která se neuskutečňuje v době povinného vyučování, probíhá ve volném čase, je institucionálně zajištěná a děje se mimo bezprostřední vliv rodiny.²⁰

Pedagogika volného času – Pedagogická disciplína zaměřená na výchovné a vzdělávací prostředky, napomáhající autonomnímu a smysluplnému využívání volného času dětí, dospívajících i dospělých.²¹ Podle Pávkové se pedagogika volného času *zabývá pojetím a cíli, obsahem a způsoby výchovného zhodnocení volného času, organizacemi a institucemi, které tyto aktivity uskutečňují nebo pro ně vytvářejí podmínky, a koncepcemi jeho dalšího vývoje propracovávanými na základě vývoje společnosti a oboru samého.*²²

Pedagog volného času – Je pedagogický pracovník, který působí v různých typech zařízení pro volný čas. Pro pedagoga pracujícího s dětmi a mládeží ve volném čase je

¹⁷ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008. str.13.

¹⁸ NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paído, 2002. str. 20.

¹⁹ Tamtéž str. 20.

²⁰ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008. str. 37.

²¹ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 161.

²² HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. str. 12.

nejdůležitější, aby byl schopný vytvořit bezpečné prostředí, příjemnou a tvořivou atmosféru, dbal o uspokojování individuálních potřeb a rozvoj zájmů a schopností jednotlivců. Základním předpokladem jeho práce je zájem o děti, umění je pochopit, vhodně motivovat a podporovat zájem o činnost i vzdělávání.²³

Formální výchova – Jedná se o soubor aktivit, uskutečňovaných ve školách nebo v odborných vzdělávacích institucích. Je podporována státem a věkově odstupňována. Účastník získává potvrzení o úspěšném absolvování. Spadá sem tradiční vzdělávání uskutečňované ve škole, dálkové studium na středních a vysokých školách a další.²⁴

Neformální výchova – Podle Hofbauera je to cílená a strukturovaná aktivita mimo formální výchovný systém. Zpravidla probíhá mimo školu nebo jiné odborné zařízení a nebývá zakončena udělením osvědčení. Neformální výchova je realizována na základě dobrovolné činnosti jedince a má nejblíže k výchově ve volném čase.²⁵

Informální výchova – Je součástí celoživotního vzdělávání. Jde o celoživotní proces získávání znalostí, osvojování dovedností a postojů z každodenních zkušeností z prostředí a kontaktů s jinými lidmi. Probíhá v různých prostředích např. v rodinném prostředí, v práci, ve škole apod. Není systematická, organizovaná a institucionálně zajišťovaná.²⁶

1.4.2. Funkce výchovy ve volném čase

Výchova ve volném čase je specifickou oblastí výchovy. Proto také lze vymezit její specifické funkce. Pávková uvádí čtyři funkce výchovy ve volném čase. Mezi tyto funkce patří výchovně – vzdělávací, zdravotní, socializační a preventivní.

První je funkce **výchovně – vzdělávací**. Je na ni kladen zvlášť velký důraz. Jejím úkolem je záměrné a cílevědomé formování osobnosti vychovávaných jedinců pomocí promyšleně volených pedagogických prostředků. Podmínky volného času umožňují působit na všechny složky osobnosti, psychickou, fyzickou i sociální. Výchova ve

²³ PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008. str.38.

²⁴ HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. str.18.

²⁵ Tamtéž str.19.

²⁶ PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. str. 84-85

volném čase dává prostor pro uspokojování a kultivaci potřeb, pro uspokojování, usměrňování, rozšiřování a prohlubování zájmů a pro objevování a rozvíjení specifických schopností.

Druhá je funkce **zdravotní**. Její význam spočívá v tom, že veškeré výchovné působení ve volném čase podporuje zdravý tělesný, duševní i sociální vývoj vychovávaných jedinců. Existují mnohé způsoby, kterými lze zdravý vývoj podporovat. Například je to vhodné uspořádání denního režimu dle biorytmických a individuálních zvláštností jedince. Spočívá v uspořádání aktivit různého charakteru, kdy se střídá práce a odpočinek, duševní a tělesné činnosti apod. Dále je důležité zařazování pohybových aktivit, podněcování a poskytování příležitostí k jejich výkonu. Neméně důležité je vedení ke zdravému stravování a zdravému životnímu stylu. Výchovným působením lze pěstovat zdravé stravovací návyky, odstranit problémy s nesprávným rozložením jídel během dne, či poukázat na důležitost dodržování pitného režimu. Se zdravým životním stylem úzce souvisí hygienické návyky. Jedná se o osobní hygienu, péči o osobní věci, oblečení, obuv, kulturní stravování. Význam má i hygiena prostředí, ve kterém probíhá výchovný proces. V neposlední řadě je nutné dodržování zásad bezpečnosti práce.

Třetí funkcí volného času je **sociální**. Můžeme na ní nahlížet z několika pohledů. Její nejběžnější význam spočívá v péči o děti, zajištění jejich bezpečnosti, dohledu a poskytnutí odpovídajícího zaměstnání v době mimo vyučování, kterou netráví s rodiči. Lidé se ve volném čase pohybují v rozmanitých sociálních prostředích, kde navazují nové vztahy s lidmi různého postavení, věku, zdravotního stavu apod. Sociální funkce tak přispívá k rozvoji sociálních kompetencí, komunikace, sociální interakce a percepce a socializaci člověka. Lze ji také chápat jako příležitost ke smazávání rozdílů mezi nestejnými materiálními i psychologickými podmínkami dětí v rodinách. Všechny děti mají stejná práva na pozornost pedagoga, používání pomůcek, hraček a vybavení. Tímto se do určité míry může pomoci dětem z problematického prostředí.

Poslední je funkce **preventivní**. V rámci výchovy ve volnočasových zařízeních by měl být kladen důraz na prevenci negativních jevů jako je agresivita, závislost na návykových látkách, šikana, záškoláctví, vandalismus a další. Školská zařízení, podílející se na výchově ve volném čase, působí nejčastěji v oblasti primární prevence,

která je značně efektivní, jelikož je snadnější problémům přecházet, než je následně napravovat.²⁷

²⁷ HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. str. 70-72.

2. Volnočasové aktivity ve sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi

2.1. Historie jednoty bratrské

UNITAS FRATRUM, Iglésia Morava či Moravská církev pod těmito názvy je ve světě známá Jednota bratrská. Její kořeny sahají do poloviny 15. století. Zrodila se v závěru velkých společenských a náboženských proměn v Čechách. Jednota bratrská má začátky v Praze. Lidé, kteří ji zakládají mají blízko k tehdejšímu utrakvistickému arcibiskupovi Janovi z Rokycan. Jsou inspirováni jeho řečnickým uměním, líbí se jim představa odklonu od špatné společnosti.²⁸ Kromě Rokycany je Jednota inspirována také učením Petra Chelčického, který propaguje ideální křesťanský život v prostotě, tichosti a odloučení od světa. „*podstatou jeho myšlenek je, že pro křesťana je rozhodující jedině vůle Boží vyslovená v Písmu svatém, a všechno ostatní, co tam není doloženo, i kdyby to nebylo špatné, je třeba odmítnout.*”²⁹

Oficiálním vznikem je přelom let 1457/8, v této době zakládá Řehoř Krajčí za pomoci Rokycany první bratrskou obec v Kunvaldu u Žamberku na litickém panství patřícím králi Jiřímu. Jednota začíná jako sdružení lidí, kteří se chtějí zaměřit na jednoduchost, mají odpor k zastávání úřadů a vůbec ke světské moci. Chtějí žít odděleně od okolního světa v přísné kázni a chudobě živit se zemědělskou prací a nejnужnějsími řemesly a řídit se pouze pravidly obsaženými v Bibli.³⁰ Některá řemesla i zastávání úřadů jsou jim zapovězená, věnují se převážně řemeslům, která jsou potřebná a užitečná jako obuvnictví, krejčovství nebo tkalcovství.³¹ Krátce po jejím vzniku se k jednotě přidávají samostatné skupinky jako nábožní vilémovští, Chelčičtí bratři a bratři a sestry svobodného ducha.³² Myšlenka rovnosti a pokoje přitahuje nové stoupence.

²⁸ Historie.cs: Poklady Jednoty bratrské — Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 02.01.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelivize.cz/porady/10150778447-historie-cs/215452801400009/>

²⁹ ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008. str. 199

³⁰ VÝSTAVA. *Jednota bratrská Česká republika* [online]. [cit. 20.1.2020]. Dostupné z: <http://www.jbcr.cz/index.php/o-nas/vystava>

³¹ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str. 65

³² ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008.

Přicházejí řemeslníci, sedláci i lidé z nižší šlechty. Také na dalších místech v Čechách i na Moravě se připojují další skupiny.³³

Od svého vzniku se Jednota bratrská dostala do kontaktu nejen s katolíky, ale i s kališníky. Vůči katolictví se vymezovala tím, že nenavazovala na jejich církevní struktury. Odmítala římského papeže, apoštolskou posloupnost, vytvořila si vlastní organizační správu: na nejnižší úrovni stál sbor, který byl veden duchovními a byl spravován i laiky, např. soudcové, nad sbory dohlíželi biskupové, které měli sbory rozdělené podle diecézí. Postupně se oddělovala od oficiální husitské církve. V souvislosti s tím si roku 1459 stanovila vlastní liturgii, která se skládala z modlitby, konsekrace a přijímání.³⁴ Úsilím o plnění požadavků Písma se bratři dostali do sporu s platným právem. Král Jiří nadále nemohl ignorovat pomluvy nejen ze strany společnosti, ale i z úst své manželky Johany a započal bratry pronásledovat. Situaci také přispěla králova touha po královské koruně v říši, měl tedy zájem o urovnání sporu o kompaktáta, která uznávala pouze církev římskou nebo husitskou. V březnu 1461 proto obnovil mandáty Karla IV. proti kacířům, pro Jednotu bratrskou tím nastala vlna pronásledování.³⁵ První krok proti bratřím však proběhl již v roce 1460. V Kunvaldu byla zakázána bohoslužebná shromáždění a bratři tak svou situaci řešili stěhováním na panství Rychnov nad Kněžnou, patřící Janu Rychnovskému. Od husitské církve se Jednota bratrská definitivně oddělila v roce 1467 volbou vlastních kněží. Bratři se sešli ve Lhotce u Rychnova, kde si losem zvolili Matěje z Kunvaldu, Tůmu Přeloučského a Eliáše z Chřenovic. Z těchto tří byl vybrán Matěj z Kunvaldu, aby se stal prvním biskupem. Tímto činem se Jednota bratrská stává nezávislou církví, zároveň je postavena mimo zákon a označována za sektu.³⁶ Rozchodem s církví podobojí proti sobě Jednota vzbudila novou, mnohem ostřejší vlnu nepřátelství, která se projevila hned v následujícím roce dalším pronásledováním, tentokrát důslednějším a tvrdším, trvajícím až do Rokycanovy a Jiříkovy smrti. Jiří z Poděbrad umírá roku 1471. Vlady se

³³ VÝSTAVA. *Jednota bratrská Česká republika* [online]. [cit. 20.1.2020]. Dostupné z: <http://www.jbcr.cz/index.php/o-nas/vystava>

³⁴ ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008. str.

³⁵ MÜLLER, Josef Theodor. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Jednota bratrská, 1923. str. 38-39.

³⁶ RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str. 18-21.

ujímá Vladislav II. Jagelonský, který pronásledování jednoty pozastavuje, a dokonce uděluje milost vězněným bratřím.³⁷

Za vlády Vladislava Jagelonského královská moc zeslábla natolik, že Jednota mohla prožívat klidnější časy. Vdova po Jiřím z Poděbrad sice roku 1473 na benešovském sněmu nabádala k novému pronásledování bratří, ti však již měli některé mocné ochránce v panstvu. Ve stejném roce a znovu v roce 1478 jim bylo povoleno slyšení před administrátorem Václavem Korandou a mistry, kteří s ním tvořili konsistoř podobojí. Obhajovali zde své učení proti námitkám mistrů.³⁸ Slyšení však nevedlo k dohodě nýbrž k ještě většímu zneprátení stran. Ani výsledek slyšení z roku 1478 nebyl o mnoho lepší. Bratří upustili akorát od křtu dospělých a přistoupili ke křtu dětí.³⁹ Dne 12. srpna 1474 umírá zakladatel Jednoty bratrské Řehoř Krajčí. Jeho nástupcem se stal B. Matěj. Církev se od této doby rozrůstá, otvírá se společnosti přistupují do ní šlechtici, měšťané a vzdělaní lidé⁴⁰. Počátkem 80. let 15. století dochází k vnitřním neshodám. Bratří vedou spor o lidském spasení, dohadují se, zda záleží na skutcích či na víře. Další spory vyplývají z negativního vztahu ke světské moci. Jak jsem se již zmínila, Bratří nemohli vykonávat některá řemesla, vyhýbají se také zastávání úřadů. Rozrůstání jednoty a její vstup do měst s sebou přinášejí řadu problémů. Na panstvích, kde působí se od nich očekává plnění funkcí, v opačném případě ztrácí přízeň vrchnosti.⁴¹ Tlak uvnitř jednoty i ze strany společnosti roste, roku 1490 se koná Brandýský sněm, jehož předmětem jsou právě sporné otázky týkající se přijímání úřadů. Úřady mohou přijímat není-li zbytí, nemají je však vyhledávat. Jednota bratrská se tím otevřela novému směru. Jeho zastánci byly Prokop Bakalář nebo bratři Michal a Matěj z Kunvaldu. Proti stojí bratři z Prácheňského kraje.⁴² Na rychnovské synodě se Jednota bratrská rozdělila na malou stránku vedenou bratrem Amosem a později bratrem Kalencem a velkou stránku v jejímž čele stál bratr Lukáš.⁴³ Malá stránka trvala na odmítání veřejného života, požadovala zachování pravidel církve, která zavedl

³⁷ MÜLLER, Josef Theodor. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Jednota bratrská, 1923. str.102.

³⁸ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str. 55.

³⁹ ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008. str 194.

⁴⁰ RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str.

⁴¹ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str. 70.

⁴² RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str 23.

⁴³ ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008. str 195.

zakladatel Řehoř Krajčí. Velká stránka naopak směřovala k uvolnění pravidel a k rozrůstání církve. Bratří z velké stránky usilovali o udržení společenství, aby oba směry trvaly vedle sebe ale Chlumecká diskuse konající se v roce 1496 skončila rozchodem obou stran.⁴⁴

Jednota bratrská se dále rozrůstala a získávala nové členy, s jejím rozrůstáním však přibývalo také nepřátel, bratří na sebe strhávali nenávist katolického kněžstva i šlechty. V roce 1503 vyšel královský mandát v jehož důsledku bylo 6 bratří z Újezdu u Domažlic upáleno. Na nový rok 1504 se v Praze konalo slyšení před pražskou konsistoří. Místo čekaného uvolnění rostlo nebezpečí. Za Bratří se postavily ženy z předních rodů jako Johanka z Krajku, Johanka z Liblic nebo Marta z Boskovic. Protibratrské výnosy vyvrcholily svatojakubským mandátem vydaným 25. srpna 1508, jenž byl zapsán do zemských desek, a tak se stal zákonem. Mandát směřoval k potlačení Jednoty a k zastavení veškeré její činnosti. Smrtí krále Vladislava II poklesla královská moc v Čechách, pronásledování ustalo a bratří požívali delší čas pokoje. Mandát byl však později několikrát obnoven a stal se hrozbou na celých sto let.⁴⁵ V Německu zatím nastoupila reformace. Bratří od roku 1522 navazují kontakt s Martinem Lutherem, který se více prohlubuje až po smrti bratra Lukáše. Po smrti Ludvíka Jagellonského nastupuje na český trůn Ferdinand I. Habsburský. Bratří si zpočátku jeho vlády užívají klidu, ale později jsou krutě pronásledováni. V prosinci 1528 přichází Jednota o jednu ze svých vůdčích postav, když umírá bratr Lukáš Pražský. Rok po jeho smrti jsou v Brandýse nad Orlicí za biskupy zvoleni Jan Roh z Domažlic, Václav Bílý a Ondřej Ciklovský, nástupcem Lukáše se stal Martin Škoda. V této době také dochází ke vstupu několika šlechticů do Jednoty, jsou to: Konrád Krajíř z Krajku, Fridrich z Donína, Jan Křínecký, Burian Špetle z Janovic a Arnošt Jilemnický.⁴⁶ Pomalu začíná převažovat nová orientace. V roce 1532 jsou voleni členové do Úzké rady, nejvýznamnější z nich Jan Augusta je zároveň přívržencem luteránství, znovu jsou obnoveny styky s Lutherem.⁴⁷

⁴⁴ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str. 77.

⁴⁵ ŘÍČAN, Rudolf. *Jednota Bratrská 1457-1957 sborník k pětistému výročí založení*. Ed. Kalich, 1956. str. 27-28.

⁴⁶ RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str. 28-29.

⁴⁷ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str. 135.

K dalšímu pronásledování bratří dochází v letech 1547 a 1548 v důsledku účasti bratří na pokuse českých stavů o odboj proti Ferdinandovi za Šmalkaldské války. Král chtěl využít šíření pomluv, že odboje se účastnilo i vedení Jednoty k její likvidaci. Zatímco na Moravě byl poměrně klid, protože se moravští stavové odboje nezúčastnili na české sbory dopadala rána za ranou. Byl obnoven Svatojakubský mandát, zakázána veškerá činnost sborů, bratří byli nuceni k přestupu do církve pod obojí. Když se svého vyznání nevzdali byli vypovězeni z měst, náležejících králi, s příkazem opustit české země.⁴⁸ Počátek 17. století se zdánlivě nesl v duchu uvolnění, nad Jednotou bratrskou se, ale začínají stahovat mračna. Císař Rudolf II. sice vydává majestát, který má zaručovat náboženskou svobodu, ta však nemá dlouhého trvání. V roce 1619 byl korunován Fridrich Falcký za českého krále. Jeho vláda ovšem trvala velmi krátce, ještě téhož roku došlo k povstání, jež vyvrcholilo bitvou na Bílé hoře v listopadu 1620, kde došlo k vítězství císařské armády. Bratrští kněží v důsledku toho byli buď vyhnáni nebo se museli skrývat. Do Českých zemí se mohli bratří vrátit až s vydáním tzv. císařského patentu v roce 1621. První sbor obnovené jednoty byl založen roku 1621 v Potštejně. Před první světovou válkou vznikly ještě další nové bratrské sbory, a to v Dubé u České Lípy, Ústí nad Orlicí, Praze, Jablonci nad Nisou, Mladé Boleslavi, nebo v Nové Pace. Církev zpočátku užívala názvy Evangelická církev bratrská nebo Ochránovská církev bratrská. Název Jednota bratrská byl přijat až po vzniku samostatného Československa roku 1918.⁴⁹

Ve třicátých letech čítala Jednota bratrská 10 sborů českých a pět sborů německých. Od roku 1935 byla Jednota díky rostoucímu německému nacionalismu a nevraživosti mezi oběma národnostmi rozdělena na dvě autonomní části – okrsek český a německý.⁵⁰ Jednota bratrská v Československu se snažila získat samostatnost v rámci světové Unitas Fratrum. Záměr vytvořit samostatnou provincii Jednoty schválil i generální synod konaný roku 1931, který hledal předpoklady k vypracování takového církevního zřízení, které by poskytlo českému dílu správní i hospodářskou samostatnost. Základem k tomu byla ústava schválená 26. 10. 1937, k níž se přihlásily všechny české sbory. Byl

⁴⁸ ŘÍČAN, Rudolf. *Jednota Bratrská 1457-1957 sborník k pětistému výročí založení*. Ed. Kalich, 1956. str. 39-40.

⁴⁹ BROŽOVÁ, Ester. Okénko do archivu uznání JB za státem povolenou církev *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2013, č. 2/2013, s. 5. Dostupné z: <https://jbcr.cz/index.php/jbulletin>

⁵⁰ RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str. 192

tak vytvořen právní předpoklad pro cestu k plné samostatnosti nové provincie.⁵¹ Další snahy na tomto poli však přerušila druhá světová válka. V průběhu druhé světové války Jednota bratrská podporovala odboj proti okupantům. Mnoho členů i řada kazatelů prošla vězeními, což ztěžovalo práci ve sborech. Na druhé straně se prohluboval vztah k bohu i mezi lidmi navzájem. Obtížná situace jednotlivých církví znovu otevřela myšlenku na jejich sloučení. K realizaci těchto myšlenek nakonec nedošlo, ale celé jednání přispělo ke sblížení církví a prohloubení spolupráce. Po válce nastaly církvi nové úkoly související s rozšířením práce a nárůstem počtu nových členů. V pohraničí zůstaly některé budovy opuštěné a prázdné a postupně docházelo k jejich obnově. Byly obnoveny sbory v Dubé a Jablonci nad Nisou, nově vznikl sbor v Liberci, později v Tanvaldě.⁵²

Od roku 1946 měla Jednota v Čechách i vlastní biskupy. Prvním českým biskupem obnovené Jednoty byl zvolen senior kazatelského sboru bratr Václav Vančura a 20. 7. 1946 byl ordinován biskupy ze Spojených států a Británie ve starobratrském sboru v Mladé Boleslavi. Druhým biskupem byl bratr Karel Reichel a dosud posledním bratr Adolf Ulrich. Snaha o samostatnost se dovršila roku 1957. Na generálním synodu v Bethlehemu byla prohlášena za pátou samostatnou provincii Unitas Fratrum.⁵³

2.2. Volný čas a Jednota bratrská

O volném čase či snad volnočasových aktivitách se v počátcích Jednoty bratrské hovořit nedá. Jednak je to dáno tím, že ji zaměstnávaly jiné otázky jako definování jejího sociálního učení, ustanovování základních pilířů, na kterých jako církev bude stát a jednak volný čas nebyl tématem tehdejší doby. Volný čas jistě k dispozici měli, ale o cíleném organizování volného času se dá mluvit až o několik století později. Proto se při popisu volného času a volnočasových aktivit zaměřím spíše na 20. století, konkrétně na období po roce 1989.

⁵¹ Historie Jednoty bratrské. Dostupné z:
http://www.jednotabratska.cz/dokumenty/historie_jednoty_bratske.pdf

⁵² RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015. str. 194-197

⁵³ Historie Jednoty bratrské. Dostupné z:
http://www.jednotabratska.cz/dokumenty/historie_jednoty_bratske.pdf

Jednota bratrská vznikla jako sdružení lidí, kteří spíše stranili společnosti. Zásadní proměnu Jednoty bratrské v otevřenou církev prosadil počátkem 16. století Lukáš Pražský, označovaný někdy za druhého zakladatele Jednoty. Církev odmítla ideu dobrovolné chudoby, a začali do ní vstupovat i měšťané a šlechtici. Pro Jednotu bratrskou se od té doby stávaly příznačné dvě zásady: jednak přísný smysl pro mravnost a vzájemnou solidaritu a také důraz na vzdělání. Obrat k plné rehabilitaci a potřebě vzdělání byl dokonán za působení bratrského biskupa Jana Blahoslava Přerovského.⁵⁴ První školy byly při bratrských sborech zakládány, již od konce 15.století. Teprve kolem roku 1550 byly zřizovány pravidelně. Významné školy se nacházely v Mladé Boleslavi, v Ivančicích nebo v Přerově.⁵⁵ Se vznikem prvních bratrských škol se dá také hovořit o prvních volnočasových aktivitách. Povinnou školní docházku zavedla až císařovna Marie Terezie roku 1744 ve Všeobecném školním řádu. Návštěva škol proto mohla zastupovat první volnočasové aktivity církve, neboť jejich žáci směli trávit svůj volný čas tím, že budou vzdělávání.

2.2.1. Období po roce 1989

Po roce 1989 se církvím otevřely nové možnosti. Jednota bratrská v té době začala zakládat nové sbory a školy. První základní a mateřská škola byla založena v Liberci v roce 1992, také se začala rozvíjet sociální péče o staré občany a při jednotlivých sborech vznikaly další aktivity a organizace zaměřené na službu směrem k lidem.⁵⁶ V současnosti Jednota působí v mnoha obcích a městech České republiky. Jednotlivé sbory přinášejí do míst, kde působí, mnoho rozličných aktivit. Mezi tyto aktivity patří například mateřské, základní a střední školy, mateřská a rodinná centra, nízkoprahové a volnočasové kluby, kreativní a turistické kluby, občanské poradny, preventivní organizace a mnoho dalších. Jednota bratrská se intenzivně věnuje práci s dětmi a mládeží. Provozuje nejrůznější kluby, centra a aktivity pro mladou generaci. Cílem těchto aktivit je poskytnout dětem a mládeži přátelské a důvěryhodné zázemí pro volný čas. Kluby, organizace, aktivity, rodinná centra a školy Jednoty

⁵⁴ BROŽOVÁ, Ester. Školství v Jednotě bratrské. *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2013, č. 4/2013, s.2-3. Dostupné z: http://www.jbmb.info/soubory/novinky/Jbulletin_2013_04.pdf

⁵⁵ *Mundil Family – Stammbaum, Historie und Geschichten seit 1630* [online]. Copyright © [cit. 02.08.2020]. Dostupné z: <http://mundil-home.de/wp-content/uploads/2018/08/Jednota-Bratrsko-1457-2007.pdf>

⁵⁶ RUCKÝ, Evald. *555 let Jednoty bratrské v datech: 1457-2012*. Liberec: Jednota bratrská, 2015.str. 210.

bratrské jsou zastřešeny Asociací Comeniana. Tato asociace je spjata s historií školství a výchovy v Jednotě bratrské navazuje na hodnoty, názory a poznatky bratrských učenců a pedagogů, převážně vychází z myšlenek Jana Amose Komenského, z jeho systému výchovy a vzdělávání.⁵⁷ Usiluje o spolupráci všech věkových skupin, povzbuzuje mezigenerační vztahy, podporuje rodiny v zapojení prarodičů, neboť jsou nedílnou součástí společnosti, mají dětem co nabídnout předat jim své zkušenosti. Organizace sdružené v asociaci Comeniana jsou otevřeny pro všechny věkové kategorie, sociální skupiny a všechny typy rodin, bez rozdílu sociálního a společenského postavení, vyznání víry, národnosti či etnické příslušnosti. První centra nabízející volnočasové a komunitní aktivity začaly sbory Jednoty bratrské zakládat okolo roku 2005, do této doby také můžeme zařadit zárodek asociace. Organizací, klubů a aktivit sdružených v asociaci Comeniana je dnes téměř 100.⁵⁸

2.3. Sbor v Mladé Boleslavi a jeho aktivity

Jednota bratrská se v Mladé Boleslavi usadila koncem 15. století, kdy panství náleželo Tovačovským z Cimburka později Krajířům z Krajku. Johanka Krajířová z Krajku darovala pozůstatky tehdejšího minoritského kláštera na Karmeli Jednotě bratrské. Díky finanční podpoře zde vybudovali centrum, jehož součástí byl sbor škola, špitál a později i tiskárna.⁵⁹ Od roku 1494 ve městě působil bratr Lukáš za jehož vedení sbor vynikl tak, že Bratří byli zvaní Bratry Boleslavskými.⁶⁰ Jednota v Mladé Boleslavi působila do Bílé hory, poté bratří museli z města odejít. Činnost byla obnovena v roce 1895 kdy se do Boleslavi přistěhoval budoucí Biskup Václav Vančura, byl mu poskytnut dům Templ, kde se již pár dní po jeho příchodu konalo první shromáždění. Tyto prostory však brzy přestaly stačit narůstajícímu počtu posluchačům, a proto byl

⁵⁷ Podpora tradičních rodinných hodnot a výchovy /Asociace Comeniana. *Podpora tradičních rodinných hodnot a výchovy /Asociace Comeniana* [online]. Copyright © 2018 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <https://comeniana.cz/index.php>

⁵⁸ ČLENOVÉ ASOCIACE. *Podpora tradičních rodinných hodnot a výchovy /Asociace Comeniana* [online]. Copyright © 2018 [cit. 22.01.2020]. Dostupné z: <https://comeniana.cz/index.php/clenove-asociace>

⁵⁹ HERČÍK, Karel. *Čtení o Mladé Boleslavi*. 3., rozšířené vydání. Mladá Boleslav: Kultura města Mladá Boleslav, 2013. str. 109.

⁶⁰ ŘÍČAN, Rudolf. *Dějiny Jednoty bratrské*. Praha: Ústřední církevní nakladatelství, 1957. str.78.

vybudován dům v Blahoslavově ulici, který byl slavnostně otevřen 9. října 1899. V tomto domě sídlí sbor dodnes.⁶¹

2.3.1. Volnočasové Aktivity

Do sboru v Mladé Boleslavi chodí desítky dětí nejen z věřících rodin. Kromě pravidelných klubů se mohou účastnit jednorázových nebo nepravidelných akcí. Od roku 2009 ve sboru funguje rodinné centrum Dům. Toto centrum podporuje tradiční rodinné hodnoty a výchovu. V průběhu roku organizuje pravidelné kluby, jednorázové akce, tábory, výlety jak pro samotné děti, tak i pro celou rodinu. Mezi oblíbené akce patří například Boule o čokoládové koule. Pod tímto názvem se ukrývá petanqueový turnaj, jehož tradice trvá již 15 let. Velice oblíbené jsou také tábory. Táborová tradice vznikla v roce 1998 a funguje do současnosti. Za více jak dvacet let děti poznaly mnoho zajímavých míst, neboť místo tábořiště se často měnilo. Navštívili tak například Šumavu, Lužické hory nebo okolí Bechyně. Kromě těchto aktivit sbor v roce 2002 založil spolek Slánka, který se zabývá klubovou a přednáškovou činností. Přednášky jsou zaměřené na základní a střední školy a týkají se například šikany, užívání návykových látek či sociálních médií. Spolek odstartoval již v roce 1993, kdy se soustředil na romské děti. Začlenění romských dětí probíhalo nejdříve v rámci nedělní školy, později děti začaly jezdit na tábory a mezi lety 1999 až 2001 začal fungovat pravidelný keramický a sportovní kroužek pro romské děti. Největší počet dětí přicházel na páteční Romský klub, kde se zpívalo, hrály se scénky a mluvilo se s dětmi na aktuální témata. Na podzim 2001 vznikl dívčí klub DSHJK neboli Dívčí Svět Hrců, Jehel a Kecání. Děvčata se v klubu věnovala nejen hrám či povídání, ale jak název napovídá také ručním pracím či vaření. Kromě pravidelných setkání se pořádaly mimořádné akce jako pyžamové večírky, módní přehlídky, výlety, divadelní představení či víkendové pobyty. Účast dívek se bohužel postupem času snižovala a činnost klubu byla v roce 2006 ukončena. V září 2007 vznikl kroužek Šikulky pro děvčata i chlapce. Je určen těm, kteří navštěvují první stupeň základní školy a mají rádi ruční práce. Šikulky začaly na Základní škole Dr. E. Beneše působily do roku 2013. Zájem o kroužek byl a stále je poměrně velký a postupem času bylo potřeba dokonce

⁶¹ BROŽOVÁ, Ester. Náš sbor: Mladá Boleslav. *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2017, č. 3/2017, s. 21-22. Dostupné z: <https://jbcr.cz/index.php/jbulletin>

přidat další vedoucí. V současné době kroužek sídlí na Základní škole T. G. Masaryka. Další aktivitou pro mládež se stal volnočasový klub maringotka Roztoč založený v roce 2010. Klub se nacházel v maringotce uprostřed největšího mladoboleslavského sídliště nedaleko streetbalového plácku. Vybavení maringotky bylo prosté – gauč, několik židlí, sportovní vybavení, kamna. Maringotka byla otevřená třikrát týdně pro děti od 13 let. Jelikož měla služba nepravidelnou účast byla po třech letech ukončena.⁶²

2.3.2. Pravidelné kluby

V této podkapitole představím pravidelné kluby, které sbor v Mladé Boleslavi nabízí. Kluby jsou celkem tři Suchý zip, KlubKo a Tim, dále také poskytuje akce Povídání s Mínou a Hernička, které jsou zaměřené na nejmenší děti. Kluby pravidelně navštěvuje zhruba 50 dětí z věřících i nevěřících rodin. Děti jsou pod vedením sborových pracovníků, kteří mají s prací s dětmi mnohaleté zkušenosti. Ve sboru působí řadu let a mnoho dětí znají od mala.

Klub Suchý zip

Klub suchý zip je určený pro mládež od 12 let. Pravidelně se mládež začala scházet již před rokem 2000 vždy v pátek. V letech 2010 a 2011 docházelo mezi mládeží k úbytku členů. Pravidelně se scházelo 6 až 8 dívek a chlapců, byla proto snížena věková hranice z 14 na 12 let. Toto rozhodnutí přivedlo nejen více členů, ale přispělo také k růstu jak osmnáctiletým, tak o šest let mladším. Starší pomáhali mladším a učili se trpělivosti a mladší děti měly ve starších příklad a oporu. Pokračovalo se v pravidelných pátečních programech i mimořádných akcích. V roce 2012 získal klub název Suchý zip. V současné době se mládež schází každý pátek od 16:00 hodin.

Klub KlubKO

KlubKO znamená klub Kamarádství a Objevování.. Jedná se o křesťanský klub určený pro děti prvního stupně základní školy. Děti si povídají o přírodě, učí se tábornickým dovednostem, vypráví si naučné příběhy na různá témata, chodí na procházky, rozvíjí

⁶² FANTA, Miloslav. *Služba sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi dětem a mládeži po roce 1989.* Jednota bratrská Mladá Boleslav

motorické i pohybové dovednosti. Klub probíhá každé úterý od 16:00 do 18:00 hodin. Vedoucími jsou Josef Gottvald a Jaroslava Niedermertlová.

Klub Tim

Do tohoto klubu dochází děti navštěvující druhý stupeň základní školy. Náplní klubu jsou hry, zpívání, tvoření, zamýšlení se nad Bibli, ale víkendové výpravy a další jednorázové akce. Klub je otevřený pro všechny a navštěvují ho děti ze sborových i mimosborových rodin. Koná se každé úterý od 16:00 do 18:00 hodin. Vedoucími jsou Miloslav Fanta a Matěj Gottvald.

Povídání s Mínou a Hernička.

Kromě dorostu a mladých lidí se sbor věnuje také těm nejmenším. Již od 90. let se sestry ze sboru setkávaly s malými dětmi. V roce 2011 se za podpory vedoucí aktivit pro menší děti Jaroslavy Niedermertlové začala konat dvě pravidelná setkání. Prvním z nich je Povídání s Mínou. Akce probíhá vždy ve středu od 9:30 do 11:30 hodin. Program je určený pro děti od dvou do pěti let za účasti maminky nebo tatínka. Děti si povídají s panenkou Mínou, učí se o věcech kolem nás, zpívají, cvičí, malují, učí se říkanky a básničky a zvykají si na to být v kolektivu. Další pravidelnou akcí se stal páteční klub bez programu, který funguje jako herna. Děti si libovolně hrají ve sborové klubovně nebo na zahradě a maminky si mohou popovídat s ostatními u kávy či čaje. Hernička se koná v pátek od 9:30 do 11:30 hodin. Vedoucími této akce jsou Jaroslava Niedermertlová a Michaela Matějů. Cena je dobrovolná a není potřeba se předem přihlašovat.⁶³

2.4. Další možnosti trávení volného času v Mladé Boleslavi

V této podkapitole se budu věnovat dalším volnočasovým zařízením v Mladé Boleslavi, kde mohou děti a mládež trávit volný čas. Jedná se o různé sportovní kluby, nízkoprahová zařízení, Skaut, Dům dětí a mládeže a Základní uměleckou školu.

⁶³ FANTA, Miloslav. *Služba sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi dětem a mládeži po roce 1989.* Jednota bratrská Mladá Boleslav

2.4.1. Dům dětí a mládeže

Dům dětí a mládeže v Mladé Boleslavi má dlouholetou tradici, jeho vznik spadá do roku 1953. V tomto roce, začal pracovat Okresní dům pionýrů a mládeže, mezi první nabídky zájmové činnosti patřily výtvarný, fotografický, technický, pěvecký a pěstitelský kroužek.⁶⁴ Dnes je v nabídce téměř 90 zájmových činností různého charakteru nejen pro děti, ale i pro dospělé a seniory. Kromě zájmové činnosti je k dispozici také pestrá nabídka kurzů pro školy a veřejnost, pobytové akce s různým zaměřením a letní tábory. Dům dětí a mládeže má v současné době 4 oddělená pracoviště (3 v Mladé Boleslavi a 1 v Mnichově Hradišti). Vedení Domu dětí a mládeže sídlí ve vile „Na Výstavišti“ v Husově ulici v Mladé Boleslavi. Ve vile najdeme také ekonomické a propagační oddělení a keramické studio nabízející kromě zájmové činnosti kurzy pro školy i veřejnost. Dále se zde například konají výtvarná odpoledne a semináře. Dalšími pracovišti v Mladé Boleslavi jsou Ekocentrum Zahrada a Pavilon. V prostorách Pavilonu funguje zhruba 35 zájmových útvarů. Své zázemí zde mají taneční a sportovní kurzy, scházejí se zde rybáři, fotografové nebo členové divadelních souborů. Ekocentrum nabízí přírodovědné a chovatelské kroužky pro děti ve věku od dvou do patnácti let. Centrum disponuje dvěma klubovny, kde probíhají kroužky, přednášky, či besedy pro veřejnost. V zahradních prostorách se nachází mini zoo a skleníky s exotickými rostlinami. Díky rozsáhlé rekonstrukci zde také vznikla aktivně – nauková přírodní zahrada a dětské hřiště.⁶⁵

2.4.2. Základní umělecká škola

Základní umělecká škola sídlí v ulici 17.listopadu a sdílí prostory se Základní a mateřskou školou Pastelkou. Kromě toho má také dvě pobočky v Dobrovicích a Bělé pod Bezdězem. Od dob svého vzniku vystřídal mnoho prostor mimo jiné například budovu bývalé bratrské tiskárny na Karmeli. V současnosti škola nabízí celkem 4 umělecké obory: hudební obor, literárně – dramatický obor, taneční obor a výtvarný obor. Navštěvuje ji kolem 1000 žáků. Nejvíce dětí dochází do hudebních oborů. Výuka

⁶⁴ Historie - Dům dětí a mládeže. *Dům dětí a mládeže Na Výstavišti – Dům dětí a mládeže* [online]. Copyright © 2018 Dům dětí a mládeže Na Výstavišti [cit. 04.12.2019]. Dostupné z: <http://ddm-mb.cz/onas/historie/>.

⁶⁵ Dům dětí a mládeže na Výstavišti. *Výroční zpráva o činnosti střediska volného času 2016/2017*. Mladá Boleslav, 63 s. Dostupné z: <http://ddm-mb.cz/wp-content/uploads/2013/06/Vyrocní-zprava-2016-2017.pdf>.

probíhá individuálně nebo v kolektivní formě. Škola má mnoho úspěchů v domácích i zahraničních soutěžích.⁶⁶

2.4.3. Nízkoprahový klub Činžák

Nízkoprahový klub Činžák spadá pro organizaci Proxima Sociale o.p.s. Cílem této organizace je zvyšovat kvalitu života obyvatel městských částí hlavního města Prahy a obcí středočeského kraje. Organizace poskytuje preventivní a poradenské sociální služby, pomoc s nepříznivými životními situacemi a jejich překonáním dětem, mládeži, dospělým a rodinám s dětmi.⁶⁷ V rámci programů pro mládež nabízí nízkoprahové zařízení. Posláním těchto zařízení je poskytovat bezplatně podporu, radu a pomoc při řešení životních situací se kterými si mladí lidé nevědí rady a jsou pro ně těžko řešitelné nabídnout jim bezpečný prostor pro trávení volného času, včetně smysluplných volnočasových aktivit a omezit riziko sociálního vyloučení. Nízkoprahový klub Činžák v Mladé Boleslavi byl otevřen v roce 2010, cílovou skupinou jsou děti a mladiství ve věku 11 až 22 let s bydlištěm v Mladé Boleslavi a okolí.⁶⁸

2.4.4. Skaut

Skauting vznikl v roce 1907 v Anglii, kdy byl pod vedením Roberta Baden-Powella uspořádán první skautský tábor. Tábor měl úspěch, vyšla dokonce příručka *Scouting for boys* a skauting se tak rychle rozšiřoval do Evropy i zámoří. Do České republiky jej přivedl pedagog Antonín Svojsík, jemuž byla inspirací práce již zmíněného R. Baden-Powella. První tábor v Československu uspořádal u hradu Lipnice v červenci roku 1912. V současné době má skauting své příznivce po celém světě. Organizace působí v 216 zemích a má kolem 50 milionů členů což z něj dělá největší globální a výchovné hnutí pro děti a mladé lidi. V České republice je skautů a skautek

⁶⁶ Základní umělecká škola Mladá Boleslav. *Školní vzdělávací program 2017*. Mladá Boleslav, 240 s. Dostupné z: <http://www.zusmb.cz/dokumenty-ke-stazeni/>.

⁶⁷ Proxima Sociale. *Proxima Sociale o.p.s. | Služby v komunitě* [online]. Copyright © 2019 Proxima Sociale [cit. 04.12.2019]. Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/proxima-sociale/>.

⁶⁸ Mladá Boleslav. *Proxima Sociale o.p.s. | Služby v komunitě* [online]. Copyright © 2019 Proxima Sociale [cit. 04.12.2019]. Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/programy-pro-deti-a-mladez/nizkoprahove-programy/mlada-boleslav/>.

zhruba 64 383 v 2 172 oddílech.⁶⁹ V Mladé Boleslavi byl první chlapecký oddíl ustanoven v dubnu roku 1916, krátce na to byl však zrušen. Skauti se ale nevzdali a brzy se začaly konat první pravidelné schůzky a pořádat výlety po okolí.⁷⁰ Dnes mají mladoboleslavští skauti a skautky k dispozici 3 klubovny. Působí zde 5. oddíl vodních skautek pro dívky od 5 do 15 let, 7. oddíl lišky pro chlapce a dívky od 6 do 15 let a 3. oddíl Mustangové pro dívky od 6 let. Nejdelší působnost má 8. oddíl vodních skautů, který byl založen roku 1937.⁷¹

2.4.5. Sportovní organizace

Nejrůznější sportovní organizace a kluby mají v Mladé Boleslavi hojně zastoupení. Z tohoto důvodu jsem vybrala 5 sportů, které si myslím, že jsou nejoblíbenější a nejnavštěvovanější. Zmíním hokej, fotbal, florbal, krasobruslení a všestranný sportovní klub.

Hokejový klub je v Mladé Boleslavi jeden, a to BK Mladá Boleslav a.s. Založen byl nejdříve jako bruslařský a veslařský klub v roce 1879. Zpočátku se pořádaly bruslařské závody, hokej se začal prosazovat s příchodem 20. století. Bruslařské závody a hokejové zápasy se až do poloviny 50. let 20. století odehrávaly se na kluzišti v paruku Štěpánka. Zimní stadion se začal stavět a byl otevřen v roce 1956. V roce 1980 byl stadion zastřešen a o 10 let později přibyla druhá ledová plocha.⁷²

Historie fotbalového klubu FK Mladá Boleslav sahá do roku 1950. Klub nabízí moderní a příjemné prostředí pro rozvoj. Cílem je rozvíjet talent a lásku dětí k fotbalu. Sportovní prostředí v Mladé Boleslavi patří mezi nejhezčí a nejkomplexnější u nás. Chlapci mají profesionálně připravené hrací a tréninkové plochy, v zimě jsou k tréninku zajišťovány haly a tělocvičny. Klub je otevřený pro všechny zájemce, pořádá pravidelné náborové akce na školách. Zájemci také mohou přijít na trénink příslušné věkové skupiny a dohodnout se na případném umístění do tréninkového procesu. Klub nabízí také

⁶⁹ O skautingu | skaut.cz. *Úvod* | skaut.cz [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.01.2020]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/>

⁷⁰ HERČÍK, Karel. *Čtení o Mladé Boleslavi*. 3., rozšířené vydání. Mladá Boleslav: Kultura města Mladá Boleslav, 2013. str. 236

⁷¹ 8ovs.cz – Osmý oddíl vodních skautů Mladá Boleslav. *8ovs.cz – Osmý oddíl vodních skautů Mladá Boleslav* [online]. Dostupné z: <http://8ovs.cz/>

⁷²

fotbalovou akademií jejímž cílem je co nejefektivnější spojení tréninku a školní docházky. Některé základní a střední školy poskytují možnost navštěvovat sportovní třídy s rozšířenou výukou tělesné výchovy. Tréninkový a vzdělávací proces je sklouben tak, aby měl žák jasně daný režim, byl si vědom svých povinností a zároveň se učil samostatnosti. Klub má díky propojenosti učitel-trenér možnost sledovat jak fotbalový a pohybový rozvoj, tak i školní výsledky.⁷³

Florbalový klub byl založen v roce 1998. Od roku 2004 klub hraje nejvyšší soutěž a nikdy nechyběl v play-off. Klub pořádá pravidelné náборы pro děti od pěti do jedenácti let. Každoročně o prázdninách nabízí příměstský tábor a kemp pro děti. Tréninky pro děti a mládež probíhají od pondělí do čtvrtka v Nové sportovní hale u 5. Základní školy na adrese Zalužanská 1457, 29301 Mladá Boleslav.⁷⁴

Krasobruslení Oddíl TJ Auto Škoda Mladá Boleslav a BK Kraso Mladá Boleslav. Oba kluby mají dlouholetou tradici. Tréninky probíhají na zimním stadionu, v letních měsících i na venkovních sportovištích pod dohledem zkušených trenérek. Oba kluby také pořádají školičku, kam mohou chodit děti od tří do patnácti let.⁷⁵

Všestranný sportovní klub funguje v Mladé Boleslavi od roku 2013 zabývá se všestrannou sportovní přípravou dětí ve věku od pěti do patnácti let. Jeho cílem je vést děti k pravidelnému pohybu, k zájmu o sport a k orientaci v různých sportech. Hlavními pilíři přípravy jsou atletika, gymnastika, míčové hry a plavání. Děti jsou rozděleny do tréninkových skupin podle věku. Nejmladší skupinu tvoří děti od pěti do šesti let. Náplň skupiny jsou základy atletiky, gymnastiky a kolektivních her. Prostřední skupina pro děti od sedmi do osmi let je zaměřená na prohlubování základů atletiky, gymnastiky, míčových sportů a příležitostně specializované přípravy. Do nejstarší skupiny chodí děti od devíti do desíti let základy jednotlivých atletických disciplín, gymnastiky včetně náradí, míčové sporty a specializované víkendové kempy.

⁷³ FK Mladá Boleslav. *FK Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2016 FK MLADÁ BOLESLAV [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://www.fkmb.cz/klub>

⁷⁴ Technology Florbal Mladá Boleslav. *Technology Florbal Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2020 Technology Florbal Mladá [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.florbalmb.cz/>

⁷⁵ Oddíl krasobruslení TJ Auto Škoda Mladá Boleslav. *Oddíl krasobruslení TJ Auto Škoda Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2017 [cit. 21.05.2020]. Dostupné z: <https://www.krasobruslenimb.cz/>

Od jedenácti let si mohou vybrat atletiku pro radost, volejbalový kroužek nebo plavecký kroužek.⁷⁶

2.4.6. Shrnutí

Pravidelné aktivity Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi navštěvuje v současné době kolem 50 dětí (včetně klubu Povídání s Mínou a Herničky, kde je účast nepravidelná). Více dětí chodí z věřících rodin, ale i z nevěřících jich několik dochází. Větší účast je také na jednorázových akcích, kterých se mnohdy účastní i lidé z široké veřejnosti. Zde se návštěvnost liší dle typu akce. V porovnání s jinými volnočasovými institucemi navštěvuje sbor mnohem méně dětí. Z výroční zprávy Domu dětí a mládeže můžeme zjistit, že v roce 2017 navštěvovalo 77 zájmových útvarů a klubů celkem 862 dětí, příležitostných akcí se zúčastnilo více jak 12 500 dětí.⁷⁷ Základní umělecká škola disponuje kapacitou 1000 žáků, která je v současné době téměř naplněna.⁷⁸ Je to dáno tím, že nabízí méně aktivit, tyto aktivity výrazněji nepropaguje, a proto o nich ani mnoho lidí v Mladé Boleslavi neví. Samozřejmě také Sbor nedisponuje takovou kapacitou, a proto je jasné, že počet docházejících dětí bude menší. Na druhou stranu se v Jednotě větší počet dětí nalákat nesnaží. Dle faráře a vedoucího aktivit Miloslava Fanty jsou prý v Jednotě s počtem dětí a mládeže spokojeni. Oproti minulým letem sice dětí přibýlo a chodí pravidelněji, než tomu bylo dřív, ale o výraznější přírůstek se nejedná. S menším počtem dětí se jim lépe pracuje a také není potřeba víc vedoucích.⁷⁹

⁷⁶ VSK Mladá Boleslav, VSKMB.CZ. *VSK Mladá Boleslav, VSKMB.CZ* [online]. Dostupné z: <https://www.vskmb.cz/Onas.html>.

⁷⁷ Dům dětí a mládeže na Výstavišti. *Výroční zpráva o činnosti střediska volného času 2016/2017*. Mladá Boleslav, 63 s. Dostupné z: <http://ddm-mb.cz/wp-content/uploads/2013/06/Vyrocnizprava-2016-2017.pdf>

⁷⁸ Základní umělecká škola Mladá Boleslav. *Školní vzdělávací program 2017*. Mladá Boleslav, 240 s. Dostupné z: <http://www.zusmb.cz/dokumenty-ke-stazeni/>.

⁷⁹ Rozhovor s Miloslavem Fantou, Sbor Jednoty bratrské Mladá Boleslav, 13.2.2020.

3. Praktická část

3.1. Úvod do výzkumu

Podle Hendla výzkum znamená proces vytváření nových poznatků. „Jedná se o systematickou a pečlivě naplánovanou činnost, která je vedena snahou zodpovědět kladené výzkumné otázky a přispět k rozvoji daného oboru.“⁸⁰ Výzkum navazuje na teoretickou část, která se zabývá definováním volného času, historií Jednoty bratrské a volnočasovými aktivitami. Výzkum jsem prováděla v období od 19. 5. 2020 do 3. 7. 2020 v celkové délce 22 hodin. Výzkumnou metodu jsem zvolila zúčastněné pozorování, kdy jsem docházela na pravidelné kluby do sboru Jednoty bratrské v Mladé Boleslavi. Cílem výzkumu je ověřit hypotézy.

Hypotéza 1: Domnívám se, že volnočasové aktivity mají spíše výchovný než vzdělávací ráz.

Hypotéza 2: Domnívám se, že do klubů dochází více dětí, jejichž rodiče jsou členy sboru než dětí, jejichž rodiče do sboru nechodí.

Hypotéza 3: Domnívám se, že cílem aktivit je děti zaujmout pro víru, než jen naplnit volný čas.

3.2. Klub Klubko

19. 5. 2020

Dnes jsem zahájila svůj výzkum v Jednotě bratrské. Začala jsem klubem Klubko, který je určený pro děti z prvního stupně základní školy. Do sboru jsem dorazila o něco dříve abych se domluvila s vedoucími Panem Gottvaldem a paní Niedermertlovou jak vše bude probíhat. Na dnešní klub dorazilo 9 dětí. Všichni se sešli v klubovně. Děti se přivítaly s vedoucími, posadily se na zem na polštáře a vedoucí jim sdělili, co bude náplní dnešní hodiny. Pan Gottvald řekl: „*Tak mládeži, dneska vám s Jarčou budeme vyprávět příběh a pak si zahrajeme divadlo a dostanete nějaké*

⁸⁰ HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402. str. 30.

pracovní listy na vyplnění. ⁸¹ Paní Niedermertlová dětem řekla, že si povypráví příběh o dobrém samaritánovi z Nového zákona. Nejdříve zjišťovala, zda děti příběh znají a zda někdo může říct o čem je. „*Kdo mi poví, o čem příběh o samaritánovi je?*“ ⁸² Přihlásila se jedna dívka, která příběh stručně shrnula. Pan Gottvald ji pochválil a pak se rozdělovaly role. Děti se vžily do role lupičů, další hrály přepadeného, samaritána, kněze levitu a hostinského. Kdo nechtěl hrát divadlo dělal obecenstvo a pomáhal Panu Gottvaldovi a paní Neidermertlové, kteří působili jako vypravěči, s vyprávěním příběhu. Poté si ještě vytvořily improvizované kostýmy z oblečení a příkrývek, které jsou v klubovně k dispozici a hra mohla začít. Pan Gottvald začal vyprávět. Podle vyprávění se odvíjelo představení. Divadlo bylo v podání dětí velice zábavné a moc se jim povedlo. Po skončení představení se vedoucí dětí ptali: „*Co si z dnešního příběhu odnese?*“ ⁸³ Že je důležité si pomáhat. Že pomoc může přijít od někoho, od koho bychom to nikdy nečekali. *Jak můžete pomáhat doma nebo jak pomáháte doma?* Děti vykřikovaly: „*Uklízím si pokoj, starám se o sourozence, pomáhám mamince s vařením, pomáhám na zahradě.*“ ⁸⁴ Poté dostaly pracovní listy související s příběhem, kde odpovídaly na otázky, doplňovali text a k tomu si vybarvily obrázek. Jelikož se klub chýlil ke konci a děti si chtěly ještě zazpívat pár písniček, dostaly za úkol pracovní listy dokončit doma.

26. 5. 2020

Děti se na začátku dnešní hodiny přivítaly, hodina začala písničkou, po které vedoucí oznámili, co bude náplní setkání. „*Na začátek si na zahřátí dáme malý kvíz, abychom zjistili, co si pamatujeme z minulé hodiny.*“ Vedoucí měli připravených pár otázek, týkajících se příběhu o dobrém samaritánovi z minulé hodiny. Děti se posadily na koberec a vedoucí jim pokládali otázky, kdo se první přihlásil a řekl správnou odpověď dostal bod, ten, kdo měl nejvíce bodů dostal bonbon. Poté si děti na dnešní hodině opakovaly desatero přikázání. Děti se nejprve spolu s vedoucími pokoušely dát dohromady desatero přikázání. *Kdo mi poví nějaké přikázání?* Nakonec daly všech deset přikázání dohromady. Děti se potom rozdělily do dvojic a dostaly kartičky

⁸¹ Volnočasové kluby Jednota bratrská, Mladá Boleslav, 2020.

⁸² Tamtéž.

⁸³ Tamtéž.

⁸⁴ Tamtéž.

s obrázky a textem. Jejich úkolem bylo k sobě přiřadit text příkázání a k němu odpovídající obrázek. Poté, co měly všichni splněno, si vysvětlovaly, co jednotlivá příkázání znamenají. K čemu jsou dobrá. Až probrali všechna příkázání vedoucí se s dětmi posadily do kruhu na židle a zkoušeli vyprávění příběhu. Paní Niedermertlová začala větu a každý postupně zopakoval co řekl ten před ním a přidal větu nebo pár slov. Kdo to pokazil, šel z kola ven. Hru několikrát zopakovali až se blížil konec klubu a byl čas jít domů.

2. 6. 2020

Děti se dnes sešly jako obvykle v klubovně, kde se přivítaly. Vedoucí jim hned na úvod řekli, že dnešní hodina bude probíhat ve sborové zahradě. Na začátek si děti s vedoucími zahrály rychlou hru Simon říká, aby se trochu protáhly. Verze, kterou děti hrály byla trochu jiná, než ji znám já. Místo známého příkazu Simon říká Pan Gottvald používal: udělejte tohle nebo udělejte tamto. Začal předvádět a děti po něm měly pohyby opakovat. Vždy když řekl udělejte tohle a přidal nějaký pohyb děti musely pohyb zopakovat, pakliže řekl udělejte tamto, děti se nesměly pohnout. Kdo to popletl a udělal chybu vypadnul. Děti se postupně vystřídaly v předvádění, aby se dostalo na každého. Když už byly děti hrou unavené, na chvíli se posadily a zazpívaly si za doprovodu kytary pár písniček. Po krátké pauze přišla na řadu další hra. „*Zahrajeme si hru na veverky a zloděje oříšků.*“⁸⁵ Poté se paní Niedermertlová děti ptala: „*Kdo chce být veverka a chce někdo být zloděj?*“⁸⁶ Děti se hlásily a vykřikovaly kdo co chce být. Rozdělily se nakonec na sedm veverek a čtyři zloděje. Nejdříve musely vymyslet, z čeho udělají veverčí domeček a pak do něj daly oříšky. Jako domeček posloužil koš na prádlo a místo oříšků byly barevné plastové míčky. Vedoucí pak dětem vysvětlili smysl celé hry. Veverky mají ve svém domečku schované zásoby na zimu, jsou zde, ale zloději, kteří jim oříšky chtějí ukrást. Zatímco jsou veverky pryč, zloději se vplíží do jejich hnízda a oříšky jim schovají. Úkolem zlodějů tedy bylo sebrat veverkám oříšky z domečku rozházet a poschovávat je kolem. Veverky poté hledaly v časovém limitu oříšky a dávaly je do hnízda. Cílem bylo za stanovený čas najít co nejvíce oříšků. Na začátku hry šly veverky s paní Niedermertlovou do jídelny, aby neviděly, kam zloději

⁸⁵ Tamtéž.

⁸⁶ Tamtéž.

schovávají oříšky. Vrátily se a pustily se do hledání pan Gottvald jim měřil na hodinkách dvě minuty, po uplynutí musely přestat s hledáním a spočítal kolik mají oříšků. Děti se potom vystřídaly, kdo si chtěl vyzkoušet opačnou roli.

3.3. Klub Tim

9. 6. 2020

Dnes jsem poprvé navštívila klub Tim. Do sboru jsem přišla dřív abych se setkala s vedoucími a domluvila se s nimi, jak vše bude probíhat. Ve sboru jsem se potkala s panem Gottvaldem, který mě zavedl do sborové klubovny jsem šla do Protože bylo ošklivé počasí, dnešní hodina se konala v klubovně. Na dnešním setkání se sešlo celkem 10 dětí. Na děti dnes čekala převážně výtvarná hodina. Děti se nejdříve přivítaly, řekly si, jak se mají a poté se vrhly do práce. Na koberci byly nachystané pastelky, fixy, voskovky, a velké papíry na kreslení. Děti byly zvědavé, co si na ně vedoucí připravili. Vedoucí dětem vysvětlili, že budou pracovat ve skupinách a ztvárňovat různé biblické příběhy. Měly si vybrat nějaký příběh, který se učili v nedělní škole, či si vyprávěly na klubu nebo doma a nakreslit nějakou postavu, zvíře či část příběhu. Rozdělily se do tří skupin, aby se zbytečně nemačkaly a každý měl dostatek prostoru pro svou kresbu. Každý si našel kousek místa na papíru a kreslil co ho napadlo. Vedoucí děti obcházely a radili těm, co nevěděly, co mají kreslit. Jeden chlapec brblal, že kreslit neumí. Pan Gottvald všem vysvětlil že nepořádají soutěž v kreslení a nikdo nebude hodnotit, jak obrázek vypadá. Děti pracovaly, dokud nebyl celý papír pomalovaný různými kresbami. Po dokončení činnosti si prohlédly navzájem své výtvary, řekly, co ztvárnily, proč právě to atp. Obrázky byly moc pěkné a výtvarná díla si našla své místo na stěně. Na konci hodiny děti dostaly úkol na příští týden. Sesedly se do kruhu a pan Fanta řekl: „Každý si teď vytáhnete kartičku a přečtete co máte za úkol“.⁸⁷ Děti postupně tahaly z pytlíku kartičky s úkoly a nahlas je četly ostatním:

Udělej si dnes chvíli času, aby ses někoho zeptal, jak se má, a naslouchal mu. Napiš někomu SMS zprávu, dopis, nebo, e-mail, který ho potěší. Např. babičce, kamarádovi; někomu, s kým ses dlouho neviděl. Děláš něco nerad nebo ti něco nejde, a tak se tomu vyhýbáš? Zkus dnes do těchto situací pozvat Ježíše. Popros jej,

⁸⁷ Tamtéž

*aby byl s tebou a pomohl ti překonat tvou nechuť. Udělej dnes druhým kolem sebe něčím radost. Může to být drobnost. Možná udělá druhému radost něco jiného, než co obvykle děláme.*⁸⁸

Úkoly nebyly těžké, spíše byly na zamyšlení, překonání překážek, plnění dobrých skutků. Poté co všichni oznámili svůj úkol, proběhla diskuse, zda všichni chápou, co mají dělat, jak si představují plnění úkolu a zda se jim jejich úkol zamlouvá. Na další hodině se o tom mělo diskutovat. Děti se rozloučily písničkou, popřály si hezký týden a vyrazily domů.

16. 6. 2020

Děti se sešly ve sborové klubovně. Nejdříve si povídaly o úkolu, který měly z minulé hodiny. Na začátku se děti posadily do kroužku a každý připomněl svou kartičku s úkolem. Povídaly si o tom, zda jim plnění úkolu dělalo potíže, jak se přitom cítily, zda úkol splnily, zda mohly něco udělat lépe. Poté šli s vedoucími ven, kde na ně čekala zábavná hra. Hrály hru, která se jmenovala nebezpečná bažina. Vedoucí dětem vyznačili území rozdělené na čtverce. Na papíře měli překreslený plán území a vyznačily si cestu kterou lze projít na druhou stranu. Území bylo ohraničeno klacíky a zahradnickými potřebami, jako košťata či hrábě do tvaru čtverce. Děti se nejdříve seřadily kolem vedoucích, kteří jim sdělili pravidla hry. Poté se seřadily před vzniklou mříž. Jak jsem záhy zjistila, jejich úkolem bylo dostat se na druhou stranu. Problém spočíval v tom, že neznaly cestu a kdykoliv mohly zapadnout do zrádné bažiny. Musely proto zkusit metodu pokus omyl, zkusily někam šlápnout a vedoucí buď mlčel, když stáli bezpečně nebo řekl „žbluňk“ což znamenalo, že dítě zapadlo do bažiny. Dalším pravidlem bylo, že děti nesměly mluvit, ani nijak napovídat mohly pouze vydávat zvuky. Každý hráč pokračoval tak dlouho, dokud nezapadl do bažiny, pak musel pole opustit a postavit se na konec fronty. Děti se postupně střídaly, dokud všechny bezpečně nedošly na druhou stranu. První odvážlivec se do pole vydal s velkým nadšením, ale postoupil jen o pár polí a hned se ozval zvuk signalizující chybný krok. Děti musely dávat pozor a bedlivě sledovat kroky svých kamarádů, aby věděly, kde je bezpečno a kam nemají šlapat. Nesměly si napovídat a na chyby mohly upozorňovat pouze pomocí zvuků. Děti se

⁸⁸ Volnočasové kluby Jednota bratrská, Mladá Boleslav, 2020

několikrát vystřídaly a zabralo jim řádnou chvíli, než všichni prošly nebezpečným územím. Po hře se všichni vrátily do klubovny, kde přemýšlely nad přínosem a poselstvím hry, kterou venku hrály. Vedoucí jim vysvětlili, že chyby druhých nám umožní jít dál a naše vlastní chyby mohou pomoci někomu jinému.

23. 6. 2020

Jelikož se blíží prázdniny a s tím související tábor, věnovali se děti spolu s vedoucími tábornickým dovednostem. Dnešní klub tedy probíhal ve sborové zahradě. Na programu byla zkouška vázání uzlů a práce s kompasem. Na děti také čekalo dobrodružství v podobě hledání pokladu. Nejdříve si děti zkoušely vázat základní uzly, neboť správný táborník potřebuje znát několik základních uzlů pro různé příležitosti a různé použití. Vedoucí pan Fanta a pan Gottvald měli nachystané provazy, na kterých dětem ukazovali několik základních uzlů. Předvedli dětem Osmičkový uzel, lodní smyčku, ambulanční uzel. Děti pracovaly po dvojicích či trojicích. Do skupiny dostaly lano a každý obdržel obrazový návod na vázání uzlů. Postupně si každý ve skupině zkusil uvázat konkrétní uzel, vedoucí děti obcházely, a pomáhali jim. Po úspěšné zkoušce vázání, která šla dětem od ruky, přišla na řadu práce s kompasem. Některé děti už tyto dovednosti znaly, jiné v tom byly nováčky. Ukázka práce s kompasem. Nejdříve vedoucí dětem předvedli, jak se pracuje s kompasem. Všichni byli seřazení v kroužku a sledovali pana Gottvalda, který měl rozloženou mapu a kompas a vysvětloval, jak se zorientovat, jak poznat správný směr. Poté měli vedoucí pro děti připravené překvapení. Dostaly za úkol hledání pokladu. Prvním krokem za jejich cestou k pokladu bylo za pomoci nápověd najít mapu, která je k pokladu dovede. Děti se rozdělily do dvou skupin a zvolily si jména dle barev na zelené a žluté družstvo. Obě skupiny začaly na stejném místě a postupovaly podle pokynů. Dostaly první nápovědu s úkolem, který měly vyřešit. Další obálky byly schované v zahradním domečku. Následovaly ještě dvě obálky s hádankou a poslední s rozstříhaným obrázkem, který po složení ukázal, kde se mapa nachází. Mapa byla v krabici zahrabané na pískovišti. Mapu našlo první zelené družstvo a mohlo se tedy vydat hledat poklad. Za pomoci kompasu určily, jakým směrem se vydat. Druhé družstvo je záhy následovalo. Ukázalo se, že poklad je ukrytý ve sborové jídelně. Na hledače zde čekala zasloužená odměna v podobě koláčů a pití.

Děti si pochutnaly na občerstvení a vydaly se do klubovny. V klubovně proběhlo vyhodnocení dnešního klubu a děti šly domů.

3.4. Klub Suchý zip

Setkání mládeže probíhá ve dvou částech v první si povídají další část je věnována hram, zpěvu, soutěžím či vyrábění. Na každém setkání mládeže si povídají o tom, co je v uplynulém týdnu potkalo, co je trápí nebo z čeho mají naopak radost. Přemýšlí o tom, koho potěšily, zda udělaly nějaký dobrý skutek, co se jim povedlo a co se nepodařilo. Je důležité, aby si uvědomovali že v tom nejsou sami, sdílely své pocity, podělily se o své úspěchy či trápení. V další části mívají volný program, kdy většinou hrají hry nebo něco vyrábějí.

12. 6. 2020

První hodinu mládeže jsem absolvovala 12. 6. Klub mládeže se schází každý pátek od 16:00 hodin. S vedoucími klubu jsem se sešla o něco dřív abychom se domluvili na průběhu mého výzkumu. Chvilku před začátkem klubu se dostavili první mládežníci. Poté co všichni dorazili, odložili si v klubovně své věci a přesunuli se na zahradu. Nejdříve si pověděly, co je v uplynulém týdnu potkalo. V další části hodiny hrály venku hry.

26. 6. 2020

Děti si dnes jako vždy povídaly o tom, jaký měly týden. V druhé části hodiny měly volný program. Hrály hru, která se jmenuje věž. Tato hra se hraje s dřevěnými obdélníkovými kostkami, ze kterých se postaví věž. Věž se staví, tak, že se na sebe skládají tři kostky vodorovně a tři svisle, aby se kostky mohly tahat. Hráči poté z věže postupně co nejopatrněji tahají jednotlivé kostky, tak aby věž nespadla a pokládají je na vrchol věže. V klubovně mají tyto hry kvůli velkému počtu dětí dvě, takže se mohly rozdělit, aby si zahrály všechny. Po několik pádech věže jednoho chlapce napadlo, že by mohly postavit maxi věž z obou balení. Nápad se všem líbil a pustily se do stavby. Věž se dětem několikrát zřítily, ale nakonec ji postavily. Pak z kostek stavěly další varianty věží nebo je používaly jako domino. Na konci skupiny se domlouvaly, jak bude probíhat příští hodina. Jelikož měla být poslední před prázdninami, muselo se to řádně

oslatit. Mládežníci se domluvili, že si na rozloučenou uspořádají party. Proběhla debata, jaký bude program. Dohodli se, kdo co přinese na občerstvení a pití. Každý pak přišel s nějakým návrhem, co by mohly hrát za hry. S kladným ohlasem se setkal nápad, že by mohli uspořádat různé mini soutěže. Kdosi navrhl, že přinese zábavnou společenskou hru Tik tak bum. Děti se do plánování zabraly a setkání se proto trochu protáhlo.

3. 7. 2020

Klub mládeže měl dnes poslední hodinu, proto si mládežníci udělali party s přespáním v klubovně. Přišlo 15 dětí. Každý přinesl něco dobrého k jídlu a pití. Děti přinesly jak sladké, tak slané, nechyběly chlebíčky, různé buchty nebo chipsy. Nejdříve probíhala v kuchyňce příprava občerstvení, které se ujaly dívky. Jídlo se nandalo na talíře a tácky, vzaly se skleničky, talířky a příbory a vše se odneslo do klubovny. Kluci v klubovně srazili k sobě stoly, aby bylo kam dát občerstvení. Poté si všichni ještě nachystali věci na spaní. Na klubu panovala uvolněná a přátelská atmosféra. Děti si pustily muziku, rozdělily se k hraní deskových her. Hrály tik tak bum a twister. Hru tik tak bum jsem nikdy nehrála, tak jsem byla zvědavá oč jde. Ve hře figuruje bomba a kartičky se slabikami. Hráči si pro každé kolo vyberou kartu se slabikou a předávají bombu s časovačem. Kdo má bombu v ruce musí co nejrychleji říct slovo, které tuto slabiku obsahuje. U koho bomba vybuchne prohrál. Poté děti soutěžily v plnění různých výzev. Vždy se vybrali dva dobrovolníci na úkol a soutěžili, kdo za stanovený čas udělá více aktivit nebo kdo úkol splní lépe. Nejdříve zkoušely, kdo udělá nejvíce dřepů za minutu, kdo na jeden nádech řekne vícekrát jazykolam „Rozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora, či nerozprostovlasatila-li se dcera krále Nabuchodonozora.“ Poté zkoušely, kdo si zapamatuje víc předmětů, které mu byly na minutu ukázány a další podobné úkoly. Dívky si později uspořádaly karaoke pouštěly písničky na youtube a podle nich zpívaly. Chlapci mezitím hráli stolní fotbal. Vzhledem k tomu, že děti ve sboru přespávaly, po dvou hodinách jsem se rozloučila vedoucími i s dětmi a šla jsem domů.

3.5. Rozloučení se školním rokem

Dne 30. 6 se ve sboru v Mladé Boleslavi konalo rozloučení dětí se školním rokem. Jelikož toto bylo poslední setkání před prázdninami, oba úterní kluby proběhly dohromady. Rozloučení se konalo ve sborové zahradě. Všichni se sešli v čas, kdy obvykle kluby probíhají. Opékaly se špekáčky a pro děti byly připravené různé úkoly a soutěže. Nejdříve byl volný program a děti si hrály na babu, cukr káva limonáda nebo na pískovišti. Některé pomáhaly dospělým s přípravou jídla a ohně. Když byl rozdělaný oheň a nařezané špekáčky, děti si vzaly vidlice na opékání a každý si svůj buřt opekl. Po jídle na děti čekaly soutěže. Děti například soutěžily v přetahování lanem. Rozdělily se na kluky a holky a přetahovaly se o lano. Všichni se dobře bavili, a nakonec se také se připojili dospělí. Nejdříve se přetahovali mezi sebou, poté proběhl souboj dospělí vs děti. Děti bylo samozřejmě víc a nakonec vyhrály. Dále měly přenášet vajíčko na lžici po vyznačené dráze s překážkami. Další úkol na děti čekal u vstupní brány. Do vstupní brány byly natažené provázky, které simulovaly pavoučí síť a děti skrz ně prolézaly. Podmínkou bylo, že tři po sobě jdoucí děti nesměly prolézt stejnou dírou, také se při prolézání mohly síťe dotknout maximálně třikrát. Prolézání si opět vyzkoušeli i dospělí. Po soutěžích si děti uspořádaly ještě setkání v klubovně, kde se všichni posadili do kroužku a Jaroslava Niedermertlová hrála na kytaru a zpívaly se písničky. Děti si postupně říkaly, co se jim líbilo na uplynulém školním roce, jak se těší na prázdniny a jak je budou trávit, jestli pojedou někam na dovolenou. Děti se samozřejmě nejvíce těšily na sborový tábor a také na tematický příměstský tábor. Na konci dne dostal každý drobný dárek.

3.6. Závěr praktické části

V závěru praktické části se pokusím shrnout výsledky mého výzkumu. Hlavní výzkumná otázka zněla, jaký vliv mají volnočasové aktivity v Jednotě bratrské na mládež. Na základě této a dalších otázek, jsem si stanovila hypotézy a zjistila jsem, zda se potvrdily či vyvrátily.

Hypotéza číslo 1: Domnívám se, že volnočasové aktivity mají spíše výchovný než vzdělávací ráz.

Dle mého výzkumu se mi nepotvrdila hypotéza, která tvrdí že volnočasové aktivity mají více výchovný než vzdělávací ráz. Zjistila jsem, že mají promyšlený systém výuky, který obsahuje základní hodnoty Jednoty bratrské, které předávají mladším generacím. Myslím si, že oba aspekty jsou zastoupené stejnou měrou. Aktivity jsou zaměřené jak na výchovu, tak kladou důraz také na vzdělávání. Děti se učí vzájemné spolupráci v klubech jsou věkově rozděleny, mladší děti se učí od starších, starší pečují o mladší. Aktivity podporují spolupráci, rozvíjejí sociální dovednosti, formují osobnost. Velkou část vzdělávání tvoří nauka náboženství, která je předávána nenásilnou a zábavnou formou.

Hypotéza číslo 2: Domnívám se, že do klubů dochází více dětí, jejichž rodiče jsou členy sboru než dětí, jejichž rodiče do sboru nechodí.

Dle mého výzkumu se potvrdila hypotéza, která tvrdí, že kluby navštěvují převážně děti ze sborových rodin. Do klubů dochází 40 dětí z toho 8 je z mimo sborových rodin zbylé děti sbor pravidelně navštěvují. Většina dětí, které do klubů dochází jsou potomci, generace, která stála u zrodu prvních klubů a dalších aktivit.

Hypotéza číslo 3: Domnívám se, že cílem aktivit je děti zaujmout pro víru než jen naplnit volný čas.

Na základě mého výzkumu se potvrdila hypotéza, která tvrdí, že cílem aktivit je děti zaujmout pro víru než jen naplnit volný čas. Cílem aktivit je nejen smysluplně naplnit volný čas dětí, ale i v dětech probudit zájem o víru. Tento zájem je podporován formou her, příběhů, soutěží, ale i plněním úkolů. Hry jsou koncipovány tak, aby děti zaujaly a zároveň jsou předávány moderní a živou formou. Obsah aktivit implicitně předává světonázor Jednoty bratrské mladým lidem.

Závěr

V této práci jsem se zabývala volnočasovými aktivitami Jednoty bratrské. Zajímala mě především otázka: *Jaký vliv mají konkrétní volnočasové aktivity na děti a mládež.* Předmětem mého výzkumu se stala Jednota bratrská v Mladé Boleslavi. Pro zodpovězení výzkumné otázky bylo nejdříve nutné definovat volný čas. Volný čas jsem si vymezila jako: *čas, kdy člověk nevykonává činnosti pod tlakem závazků, jež vyplývají z jeho sociálních rolí, zvláště pak z dělby práce a nutnosti zachovat a rozvíjet svůj život. Je to činnost, do níž člověk vstupuje s očekáváními, účastní se jí na základě svého svobodného rozhodnutí a která mu přináší příjemné zážitky a uspokojení.* Dále bylo velice důležité zmapovat, jaké aktivity sbor nabízí. Základní informace o aktivitách v mladoboleslavském sboru jsem si vyhledala na jejich internetových stránkách. Po krátkém průzkumu jsem si domluvila schůzku s farářem a vedoucím aktivit panem Fantou, který mi dal více informací. Dal mi možnost nahlédnout do sborové kroniky a také mi poskytl dokumenty pojednávající o historii volnočasových aktivit v Jednotě bratrské v Mladé Boleslavi od roku 1989. Následně po vymezení volného času a zmapování aktivit jsem mohla přistoupit k výzkumu. Metodu výzkumu jsem zvolila zúčastněné pozorování, kdy jsem docházela na pravidelné kluby.

Praktická část je zaměřená na výzkum volnočasových aktivit. Při psaní této části jsem čerpala z terénního deníku, který jsem si po celou dobu výzkumu vedla. Jednota bratrská nabízí tři pravidelné kluby, které jsou rozdělené podle věku. Aktivity jsou vždy přizpůsobené konkrétní věkové skupině. Děti v klubech hrají hry, zpívají, vyrábějí, učí se o Bohu, pořádají výlety a tábory a spoustu dalších aktivit. Kluby jsou zaměřené na rozvoj sociálních dovedností, podporují spolupráci, sociální cítění, děti se mohou svěřit se svými problémy. Při výzkumu mě zajímalo, jaká je náplň klubů, kolik dětí do klubu chodí, zda jsou členy sboru či nikoliv. Na základě mých otázek jsem si stanovila hypotézy, které jsem následně vyvrátila či potvrdila.

Díky teoretickému úvodu a terénnímu výzkumu mohu potvrdit tyto hypotézy: První hypotézu, kterou mohu potvrdit je, že do klubů dochází více dětí, jejichž rodiče jsou členy sboru než dětí, jejichž rodiče do sboru nechodí. Tato hypotéza se potvrdila, neboť jsem zjistila, že převážná část dětí pochází ze sborových rodin.

Druhá hypotéza, kterou mohu potvrdit říká, že cílem aktivit je děti zaujmout pro víru než jen naplnit volný čas. Tato hypotéza se potvrdila, jelikož cílem aktivit je nejen smysluplně naplnit volný čas dětí, ale i v dětech probudit zájem o víru. Zároveň se mi nepotvrdila tato hypotéza: Volnočasové aktivity mají spíše výchovný než vzdělávací ráz. Tato hypotéza se nepotvrdila, neboť aktivity jsou zaměřené jak na vzdělání, tak na výchovu.

Seznam použitých zdrojů

Bibliografie

HÁJEK, Bedřich, Břetislav HOFBAUER a Jiřina PÁVKOVÁ. *Pedagogické ovlivňování volného času: současné trendy*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-473-1

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. ISBN 8073670402.

HERČÍK, Karel. *Čtení o Mladé Boleslavi*. 3., rozšířené vydání. Mladá Boleslav: Kultura města Mladá Boleslav, 2013. ISBN 978-80-260-4993-7.

HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-927-5

JANIŠ, Kamil a Jitka SKOPALOVÁ. *Volný čas seniorů*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5535-9.

KAPLÁNEK, Michal. *Čas volnosti – čas výchovy: pedagogické úvahy o volném čase*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0450-3

KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika volného času: výchova v čase mimo vyučování v pedagogickej teórii a v praxi*. 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského, 2004. ISBN 8022319309

NĚMEC, Jiří. *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času pro doplňující pedagogické studium*. Brno: Paido, 2002. ISBN 80-7315-012-3

PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času: [teorie, praxe a perspektivy výchovy mimo vyučování a zařízení volného času]*. Vyd. 4. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-423-6.

PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-772-8.

ŘÍČAN, Rudolf. *Jednota Bratrská 1457-1957 sborník k pětistému výročí založení*. Ed. Kalich, 1956.

VESELÁ, Jana. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-864-0.

ZLÁMAL, Bohumil. *Příručka českých církevních dějin*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2008. ISBN 978-80-7266-301-9.

Internetové zdroje

Historie.cs: Poklady Jednoty bratrské Česká televize. *Česká televize* [online]. Copyright © [cit. 02.01.2020]. Dostupné z: <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/215452801400009/>

Podpora tradičních rodinných hodnot a výchovy /Asociace Comeniana. *Podpora tradičních rodinných hodnot a výchovy /Asociace Comeniana* [online]. Copyright © 2018 [cit. 30.11.2019]. Dostupné z: <https://comeniana.cz/index.php>.

Historie – Dům dětí a mládeže. *Dům dětí a mládeže Na Výstavišti – Dům dětí a mládeže* [online]. Copyright © 2018 Dům dětí a mládeže Na Výstavišti [cit. 04.12.2019]. Dostupné z: <http://ddm-mb.cz/o-nas/historie/>

Proxima Sociale. *Proxima Sociale o.p.s. Služby v komunitě* [online]. Copyright © 2019 Proxima Sociale [cit. 04.12.2019]. Dostupné z: <https://www.proximasociale.cz/proxima-sociale/>

O skautingu | skaut.cz. *Úvod | skaut.cz* [online]. Copyright © 2020 [cit. 21.01.2020]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting>

8ovs.cz – Osmý oddíl vodních skautů Mladá Boleslav. *8ovs.cz – Osmý oddíl vodních skautů Mladá Boleslav* [online]. [cit. 21.01.2020]. Dostupné z: <http://8ovs.cz/>

FK Mladá Boleslav. *FK Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2016 FK MLADÁ BOLESLAV [cit. 20.04.2020]. Dostupné z: <http://www.fkmb.cz/klub>

Technology Florbal Mladá Boleslav. *Technology Florbal Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2020 Technology Florbal Mladá [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.florbalmb.cz/>

Oddíl krasobruslení TJ Auto Škoda Mladá Boleslav. *Oddíl krasobruslení TJ Auto Škoda Mladá Boleslav* [online]. Copyright © 2017 [cit. 21.04.2020]. Dostupné z: <https://www.krasobruslenimb.cz/>

VSK Mladá Boleslav, VSKMB.CZ. *VSK Mladá Boleslav, VSKMB.CZ* [online]. Dostupné z: <https://www.vskmb.cz/Onas.html>.

Mundil Family – Stammbaum, Historie und Geschichten seit 1630 [online]. Copyright © [cit. 02.08.2020]. Dostupné z: <http://mundil-home.de/wp-content/uploads/2018/08/Jednota-Bratrská-1457-2007.pdf>

VÝSTAVA. *Jednota bratrská Česká republika* [online]. [cit. 20.1.2020]. Dostupné z: <http://www.jbcr.cz/index.php/o-nas/vystava>

Periodika

BROŽOVÁ, Ester. Okénko do archivu uznání JB za státem povolenou církev *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2013, č. 2/2013, s. 5. Dostupné z: <https://jbcr.cz/index.php/jbulletin>

BROŽOVÁ, Ester. Náš sbor: Mladá Boleslav. *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2017, č. 3/2017, s. 21-22. Dostupné z: <https://jbcr.cz/index.php/jbulletin>

BROŽOVÁ, Ester. Školství v Jednotě bratrské. *Jbulletin*. Liberec: Jednota bratrská, 2013, č. 4/2013, s.2-3. Dostupné z: http://www.jbmb.info/soubory/novinky/Jbulletin_2013_04.pdf

Terénní deník

Volnočasové kluby Jednota bratrská, Mladá Boleslav, 2020